Kiss Dénes

Jó napot!

Jó napot, ti fák,
Jó napot, jó nap!
Feslik a világ,
rügyek hallgatóznak.

Megindul felém,
kisimul az ég,
láng nélkül lobognak
sudár jegenyék.

Jó napot, jobb napot,
hol senki se vár.
Megjöttem, itt vagyok,
madárfütty király!

Száz évvel ezelőtt, 1905. április 11-én született József Attila.

József Attila

Perc

Dalol a madársereg,
hogy az erdő zeng belé,
maszatos parasztgyerek
inal a folyó felé.

A nap is süt melegen,
tüzesíti a leget,
nem is látni az egen
pici keskeny felleget.

A parasztgyerek hevül,
a folyóparton ledűl,
homokon gurul tovább,

kavicsot fog, jó lapost,
a folyóba dobja most
s fütyörészve áll odább.

József Attila

Istenem

Dolgaim elől rejtegetlek,
Istenem, én nagyon szeretlek.
Ha rikkancs volna mesterséged,
segítnék kiabálni néked.

Hogyha meg szántóvető lennél,
segítnék akkor is mindennél.
A lovaidat is szeretném
és szépen, okosan vezetném.

Vagy inkább ekeszarvat fogva
szántanék én is a nyomodba,
a szikre figyelnék, hogy ottan
a vasat még mélyebbre nyomjam.

Ha csősz volnál, hogy óvd a sarjat,
én zavarnám a fele varjat.
S bármi efféle volna munkád,
velem azt soha meg nem unnád.

Ha nevetnél, én is örülnék,
vacsora után melléd ülnék,
pipámat egy kicsit elkérnéd
s én hosszan, mindent elbeszélnék.

József Attila

Tél

Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
hogy melegednének az emberek.

Ráhányni mindent, ami antik, ócska,
csorbát, töröttet s ami új meg ép,
gyermekjátékot, – ó, boldog fogócska! –
s rászórni szórva mindent, ami szép.

Dalolna forró láng az égig róla
s kezén fogná mindenki földijét.

Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
hisz zúzmarás a város, a berek,
fagyos kamrák kilincsét fölszaggatni
és rakni, adjon sok-sok meleget.

Azt a tüzet, ó jaj; meg kéne rakni,
hogy fölengednének az emberek!

József Jolán

Amikor József Attila gyermek volt

(Részlet)

Kegyetlen hidegben hurcolkodtak a harmadik utcába, Gáspár János kőművesékhez. Sok cipekedni valójuk nem volt: egy zöldre festett láda meg az ágynemű és a hintaló… A láda fogójába kötelet akasztottak, tetejére rárakták a lepedőbe kötött párnákat és a dunnát. Mama megfogta a kötelet és húzta, a két kislány tolta a ládát a jeges úton. Attila utánuk a hintalóval.

A földszintes kis lakás szobája dermesztően hideg és sötét volt. Szűk világítóudvarra nyílt az ablaka, és nappal is csak lámpafénynél lehetett volna motozni benne, nem is fűtötték. A konyhában szorongtak mindahányan…

Egy reggelen az öreg Gálic néni eljött Mamáért. A két asszony kopott kendőbe bugyolálva, karjukon a vödörrel, a vödörben súrolóronggyal és súrolókefével a csikorgó hidegben kiállt a „placcra” a Deák Ferenc téren, a többi napszámosasszony közé. Itt a munkapiacon válogattak a nagyságák maguknak mosónőt. Az üzletek és irodák innen hívtak súrolóasszonyt, rendszerint éjszakára, hogy a nappali üzletmenet meg ne akadjon.

Józsefné lassanként állandó munkahelyeket szerzett magának, úri házakhoz járt mosni, vasalni, takarítani. De a kezdet keservesen nehéz volt, ezen a télen sokszor hiába fagyoskodott a Deák téren, nem akadt munka. Mégis elindult minden reggel, ködben, hóban, csontot hasogató szélben. A gyerekek számára nem hagyott mást otthon, csak kenyeret. Vagy még azt sem. A kőműves felesége már megszokta, hogy annyi bablevest főzzön, amennyiből nekik is jut egy-egy tányérral. Jó szívvel adta, de az elmaradt házbérek miatt sokat és jelentőségteljesen sóhajtozott.

Az 1908-as esztendőt megint költözködéssel kezdték. Ezúttal a Szvetenay utcában, egy borzalmas tömegszálláson kaptak férőhelyet. Mert éppen csak elfértek a szoba-konyhás lakásban, amelynek minden zugában, minden sarkában, közepén emberek aludtak keresztül-kasul, ágyban és földön.

Józsefék is a földön aludtak egy szalmazsákon, a zöld láda fedezékében. A láda rejtegette kevés holmijukat, egy fazekat és egy lábost, néhány tányért és kanalat, pár vedlett ruhadarabot, egy selyempapírba takargatott fekete csipkekendőt és a kagylós dobozt a zálogcédulákkal…

Hullt a hó sűrű imbolygással, nagy pelyhekben szálldosott egész nap. Estefelé a férfiak zsákdarabokat, rongyokat kötöztek a lábukra, és elindultak a tiszta, friss hótakarón. Mama utánuk nézett. Gondolatai – éhség és remény – fényesre csiszolták a szemét. Felkapta kendőjét, és kifutott az utcára.

Itt is, ott is emberek törtettek a nagy hóban. Nyomukba szegődött, és beállt a városháza udvarán kígyózó, hosszú sorba.

A körülötte topogó zord alakok között szinte elveszett vékonyka termetével, mégis minden tekintet ráirányult. Kíváncsian és ellenségesen méregették.

– Most már asszonyok is gyünnek. Kiveszik az ember szájából a falatot… Semmi helye itt! Menjen haza! – acsarkodtak feléje minden oldalról.

– Nono, emberek! Minek bántják? Biztosan nem jókedvéből fagyoskodik itt szegényke – vette védelmébe egy meleg, apás hang. – Ám a kedves hang így folytatta: – Bizony, menjen haza, asszonyság! Nem maguknak való munka ez, nehéz. Meg aztán…

Mama felnézett az emberre és közbevágott:

– Nem lehet nehezebb, mint a mosás. Nekem is ott muszáj a munkát megfognom, ahol van.

– No persze… Csak azért mondtam, mert asszonyokat úgysem vesznek föl.

Lassan sorra került. Karbidlámpa világított a Városháza udvarán egy régi épület tövében. A sárga fénykörbe belépő alakok zord ábrázatára gyengéd mosoly telepedett: közölték velük a munkahelyet, megkapták a lapátokat meg a nyeles hókotró deszkákat. De csak a férfiak.

– Nőket nem veszünk fel – vetették oda kurtán a szavakat.

– Kérem szépen… Özvegyasszony vagyok, három gyerekem van…

– Sajnálom. Ne tartsuk fel a sort.

Nem mozdult. Szeme vágyón tapadt a lapátokra. Szája megrándult. Majd hirtelen sarkon fordult, és úgy indult neki, mint aki a világból akar kiszaladni. A barátságos ember három lépéssel utolérte.

–Asszonyság!… Ha holnap is eljönne, vegyen magára valami férfiruhát. Vannak itt mások is így öltözve. Elnézik… Csak ezt akartam mondani, merthogy három gyereke van…

Gáspárné odakölcsönözte férje malteros nadrágját, meg egy rossz kiskabátot. Misi sapkát adott. Gálic néni a cúgos cipőjét. A cipő nagy volt, sok papírt kellett belegyömöszölni. Mama bedugdosta a sapka alá makacs kis fürtjeit, s még egy rossz férfikalapot is a fejébe húzott. Esetlenül mozgott a hosszú nadrágban, nevetni meg sírni is lehetett rajta, amikor elindult egy darabka kenyérrel a lötyögő kabát zsebében.

Három nap múlva már erősen köhögött.

De ment, mert a hó egyre hullott. Ment álruhásan, mert csak így, ebbe a maskarába öltözve volt joga éhbérért havat hányni a főváros utcáin.

Ment, amíg a betegség le nem döntötte lábáról.

Január végén szállították a Mamát a kórházba.

Azt az öt hetet, amíg a kórházban feküdt, gyerekei leírhatatlan nyomorúságban töltötték. Senki sem törődött velük. Azok az emberek, akik ezen a tömegszálláson, egymás hegyén-hátán éltek, mint a tyúkok az ólban, oly nyomorultak voltak maguk is, hogy nyomorúságukban talán észre sem vették, három gyerek maradt anya nélkül és éhezik.

Most igazán éheztek! Ha enni láttak valakit, eléje álltak, és úgy bámulták, mint a kivert falusi kuvaszok. Etus folyton sírt. Este, tehetetlen kínjukban a párna csücskét rágták a szalmazsákon.

A koplalástól szédelegve feküdtek le.

Az egyik ágy szélén egy ember ült, térde közé szorított mázas cserépfazékból káposztát kanalazott. Amikor jóllakott, kendőcskével bekötötte a fazekat, és a maradékkal az ágy alá tolta.

Jocó éjjel felébredt. Minden ízében remegve az ágy alá kúszott, halálos félelemben, hogy zajt üt, amíg eléri a fazekat.

Ugyanúgy kúszott vele vissza a szalmazsákhoz. Kibontotta a kendőcske csomóját, és marokkal, mohón tömte magába a káposztát. Aztán a két kisebbre gondolt.

Hogyan keltse fel őket? Előbb Attila szájába dugott a káposztából. Attila rögtön fölült, és már nyelte is. Etus is felébredt, és mintha csak készültek volna erre az éjszakai élményre, lélegzetüket visszafojtva falták Jocó tenyeréből az ételt. Zsírosak, maszatosak lettek, még a fülük is káposztás volt, amint Jocó a sötétben a szájukat keresve összekente őket.

Aztán visszacsempészte az üres fazekat az ágy alá. A két kicsi az izgalomtól remegve várta vissza.

Némán összecsókolóztak a jóllakottság boldogságában, és egymáshoz bújva aludtak el.

Ismered József Attila költészetét?

Melyik versből való az alábbi idézet?

a) Nagy hidak vannak, amelyeken el lehet álldogálni és nézni a vizet meg a hajókat.

b) És ment a kedves, szépen, derűsen, karcsú szél hajlott utána hűsen!

c) Guggolva ringadoz a málnató, meleg karján buggyos, zsíros papíros szendereg.

d) Anyjához tér így az a gyermek, kit idegenben löknek, vernek. Igazán csak itt mosolyoghatsz, itt sírhatsz. Magaddal is csak itt bírhatsz, óh lélek! Ez a hazám.

e) Te jól tudod, a költő sose lódít: az igazat mondd, ne csak a valódit, a fényt, amelytől világlik agyunk, hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.

Folytasd!

a) Kertész leszek, fát nevelek, kelő nappal én is kelek, ...

b) Van egy semmi kis furulyám, nem nőtt az, csak datolyafán...

c) Ne légy szeles. Bár munkádon más keres –

d) Gyöngy a csillag, úgy ragyog, gyöngyszilánkokként potyog, ...

e) Adtál földmívest a tengernek, adj emberséget az embernek.

Csontos Vilmos

Hová bújtál, napsugár?

– Hová bújtál, napsugár?
– Felhő kötényébe!
– Hát te, kertem virága?
– Ablak üvegére.

– Felhő! A nap sugarát
mikor adod vissza?
– Majd, hogyha a hóvirág
szép szemét rám nyitja.

– Jégvirág, mikor leszel
újra kert virága?
– Majd, ha dalos madár száll
a zöld eperfára.

Donászy Magda

Almafa

Almafa! Almafa!
Zöldüljön az ágad.
Vedd magadra ékes
Tavaszi ruhádat.
Itasd meg, etesd meg
Mézeddel a méhet,
Zúgó zümmögésük:
Új alma – ígéret.
Arany trombitával
Szól a Nap a fához:
Almafa! Levelezz!
Almafa! Virágozz!

Gazdag Erzsi

Itt a tavasz

Itt a tavasz, tudod-e?
Leheletét érzed-e?
Virágszájjal rád nevet
virágszagú kikelet.
Rádfüttyent egy bokorból,
füttyös madár torokból.
Rügyes ággal meglegyint,
S érzed, tavasz van megint.

Madaras Péter

Téli magok

– Elállt a hátam.
– Fázik a lábam.
Reszketnek nagyon
Földben a magok.
– Kibújunk – mondják –,
Ismerjük módját.
Senki sem mondta,
Nem tanította,
Bennünk a kotta.
Segíts, napocska!

Madár János

Madárhívogató

Gyere,
gyere, kismadár,
tavasz lesz mégis,
gyere,
gyere, kismadár,
zengjen még az ég is!

Gyere,
gyere, kismadár,
ülj ide az ágra,
gyere,
gyere,
kismadár,
szólj rá a világra!

Székely Dezső

Tavaszváró

Ibolyalevélen
bogárka-könnyek.
Nehéz a sírás,
nevetni könnyebb.
Derül az ég is,
Örül a napnak.
Gyere, szép tavasz,
ölbekaplak!

Szalai Borbála

Madárbeszéd

Ha a tavasz közeleg –
minden madár hangosabb,
nem is nehéz megérteni
ilyenkor a szavukat.
Azt mondják a cinegék:
„Kotródj el, tél,
mielébb!
Nem látod, hogy
jön a tavasz?
Nyitni kéne!
Nyitni kék!”
A pipiske így fütyül:
„Nini, a tél
menekül!
Szedi már a
sátorfáját!
Lesz teli csűr,
teli csűr!”
Hát a buksi verebek?
„Csiribiri,
de remek!
Gondoltak a
kutyák egyet,
s mind megeszik
a telet!”
Szántásokra varjú száll,
kukacot még nem talál,
ezért aztán hét határra
rekedt hangon kiabálja:
„Jaj, de kár,
jaj, de kár!
Jöhetne a tavasz már!”

Vihar Béla

Kankalin

Csillagos aranytál,
kankalinok csokra.
Tündérlányok mosakodnak
benne hajnalonta.

Hanyagság

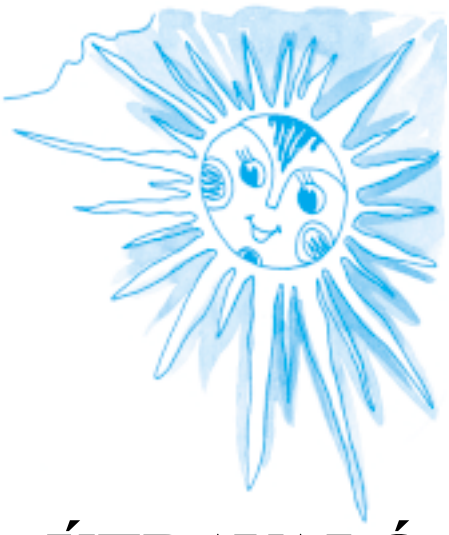

ÚTRAVALÓ

– Szia, Tücsök! Hová mész azzal a nagy táskával?

– Anyukám elküldött rózsaszirmot szedni.

– De hiszen errefelé nincsenek rózsák.

– Tudom, de szirmot szedni ráérek este is. Addig játszom, hegedülgetek.

– És azt tudod-e, hogy Tóni, a méhecske egyszer épp a ráérősséggel járta meg? Elmeséljem?

Tóni a méhkaptár legfiatalabb lakója volt, semmivel sem jobb vagy rosszabb társainál. Különösebb panaszra nem adott okot, legfeljebb időnként hajlamos volt mindenről elfeledkezni. Például: amikor megérezte a lágy szellő simogatását, azonnal fel kellett szállnia, s röpködés közben az égvilágon semmi más nem érdekelte.

Egy napon az egyik legnagyobb méltóság, a főméh magához hívatta.

– Tóni, tudom, megbízható gyerek vagy, ezért fontos dolgot bízok rád. Fogd ezt a levelet, és vidd el a Pitypang-rét királynőjének. De csakis neki adhatod át, senki másnak. Megértetted?

Tóni nagyokat bólintott, aztán kapta magát, elröppent a Pitypang-rét irányába. Útközben arra gondolt, mihelyt átadja a levelet, elmegy vitorlázni a lágy nyári szélben. Előre élvezte a játékot: egy bukfenc jobbra, egy balra, aztán megint jobbra…

– Hahó, Tóni! Hová sietsz annyira? – hallatszott a kiáltás egy lapulevél alól.

– Szia, Szöcske! Fontos levelet kell postáznom a szomszédos rét királynőjének… Na, szia!

– Jó neked, én meg itt unatkozom. Órák óta csak fekszem, meg fekszem…

Tóni sajnálkozva megcsóválta a fejét, majd elmosolyodott.

– Hát jó, nem bánom. Odaadom ezt a levelet, vidd el helyettem, de ígérd meg, hogy a királynő saját kezébe adod!

Szöcske azonban meg sem várta a mondat végét: megragadta a levelet és – hipp-hopp! – egy ugrással eltűnt Tóni szeme elől, aki szintén felröppent, meglovagolta az épp soros szélhullámot, majd a következőt, miközben vígan bukfencezett a levegőben.

Estefelé kellemesen elfáradva, élményekkel eltelve állt be a vacsorasorba. Amikor mindenki befejezte az evést, a főméh szólásra emelkedett.

– Nagyon-nagyon furcsa levelet kapott ma felséges úrnőnk – kezdte a beszédét, miközben elővett egy tekercset. – Ez egy meghívó, amelyben a feladó tudatja, hogy szívesen látja születésnapi ünnepségén. Ebben nincs is semmi meglepő azon kívül, hogy a levél feladója maga a felséges királynő…

Megmondaná nekünk a mélyen tisztelt postás, hogy hozzon-e a királynő ajándékot is, vagy elég, ha csak felköszönti magát?

Tóniak szörnyű sejtése támadt, mert a tekercs nagyon hasonlított arra a levélre, amit délután Szöcskének át. Mire ezt végiggondolta volna, a főméh egyenesen a szemébe nézett.

– Tóni, lennél szíves megmagyarázni, hogy került vissza a levél mihozzánk?

Tóni csak bámult és megpróbált visszaemlékezni. „De hisz azt mondtam Szöcskének, hogy a szomszédos királynőnek… A Pitypang-rét szélén találkoztam vele… Minden világos: Szöcske azt hitte, hazafelé tartok…” Hirtelen megfordult vele a világ.

– Szigorú büntetést érdemelnél, de azzal nem jutnánk előrébb – mondta a főméh. – Kapd magad, vidd el a levelet a címzettnek, és ezúttal ne állj szóba senkivel útközben!

– Ejnye, Bogi! Ez a történet nem rólam szól, én nem viszek fontos levelet.

– Levelet valóban nem viszel, de arra gondolsz-e, miért éppen most küldött édesanyád rózsaszirmért? Biztosan sürgősen szüksége van rá, te pedig ráérsz hegedülni azután, ha már megszedted és hazavitted a rózsaszirmokat. Jegyezd meg: néha semmi baj nincs abból, ha nem teljesítünk azonnal egy-egy kérést, máskor meg egy ártatlannak tűnő mulasztás is nagy veszélyt okozhat. Az át nem adott meghívó például sértődéshez, haraghoz, háborúhoz is vezethetett volna. Van azonban egy dolog, amit mindig lelkiismeretesen kell elvégezni: az, amit Isten bíz ránk. Azt mondja a Biblia: „Átkozott, aki az Úr dolgát hanyagul végzi.” Tanuld meg ezt az aranymondást!

– Jó, igyekszem: Átkozott, aki az Úr dolgát hanyagul végzi…

Olasz Tímea

Weinrauch Katalin

Tavaszébredés

Hegytetők ébredő, barnálló fáin
a folyó szemét még behunyva tartja,
füstölgő fényben sejlő levél;
nyújtózó ágakkal játszik a szél.
Élettel terhes a Föld áldott öle;
hókupac lába vízben tocsog,
gomolygó ködpárát sóhajtó völgyből
hoz a szél szégyenlős madárhangot.
Sápadtzöld mohának meggörbült háta
enyésző hóban reménysziget,
Tavasznak üzeni: vesse meg lábát,
s fénnyel ragyogjon fel a kikelet.

Barta Zoltán

Csodakertész

Bárcsak szavam virág lenne,
Kelyhe pedig tündér lelke.
Illatozna varázs-igét,
Törné vele szikla szívét.

Szellő módra jutna fülbe,
Elmét járva körbe-körbe.
Beporozna vadvirágot,
Széppé tenne bús világot.

Így nőhetné túl a konkolyt,
Akár bérc a dimbet-dombot;
Szép is volna ily küldetés –
Szó világban: csodakertész.

Osvát Erzsébet

A tavasz csengetett

A tavasz háromszor
csengetett.
Vitték a hangot
hegyek, tengerek
a gólyákhoz,
messze Afrikába.
Készültek a gólyák
a nagy utazásra.
Elbúcsúztak
a majomtól, a strucctól:
– A viszontlátásra,
hogyha ősz lesz újból.
És mint hófehér
helikopterek,
szálltak a gólyák
tengerek felett.
Megérkeztek,
a régi fészkük várta –
esőtől verten,
széltől megtépázva.
A gólyák íziben
dologhoz is láttak,
hozták csőrükben a
gallyat, szalmaszálat.
Fürgén ment a munka,
vígan kelepeltek.
Puha fészkük lesz majd
a Kiskelepeknek.

Ákom-bákom berkenye...

Húsvéti locsolóversek

Jó reggelt, jó reggelt,
kedves liliomszál,
megöntözlek rózsavízzel,
hogy ne hervadozzál!
Kerek erdőt jártam,
piros tojást láttam,
bárány húzta rengő kocsin
mindjárt ideszálltam.
Nesze hát, rózsavíz,
gyöngyöm, gyöngyvirágom,
hol a tojás, piros tojás,
tarisznyámba várom.

Az éjjel azt álmodtam,
rózsa nyílt az ablakomban,
el akart hervadni,
szabad megöntözni?

Ákom-bákom, berkenye,
szagos húsvét reggele,
leöntjük a virágot,
visszük már a kalácsot!

Kelj föl párnáidról,
szép ibolyavirág.
Nézz ki az ablakon,
milyen szép a világ.
Megöntözlek szépen,
az ég harmatával,
teljék a tarisznya,
szép piros tojással.

Szépen kérem az anyját,
Adja elő a lányát,
Hadd locsolom a haját!
Hadd nőjön nagyra,
Mint a csikó farka:
Még annál is nagyobbra,
Mint a Tisza hossza!
Szabad-e locsolni?

A tiszta hideg víz
Testünket frissíti.
Bágyadt tagjainkat
Szépen megeleveníti.
Viruljon orcája
Szép gyönyörűséggel,
Áldja meg az Isten
Szép jó egészséggel!

Holcberger Valéria

Húsvéti mese

Erdő szélén, a tisztáson,
Hol a hó elolvadt már,
Túl a tavaszi bozóton,
Kukucskál a napsugár.
Nézi, mi van a bokorban,
Mi ez a nagy sustorgás?
Benn a földben, a nyúllakban
Nagy ám a mozgolódás.
Mi ez a sok lótás-futás?
Ezek hova sietnek?
Kezdődik a földindulás?
Nem! Az ünnep közeleg!
Nyúlmamának karján kosár,
Körülnéz még aggódva.
Nyúlpapa a tisztáson vár,
Indulnak a vásárba.
Mama szól a nyuszikáknak:
„Jók legyetek, gyerekek!”
Aztán nekivág az útnak,
Három nyuszi integet.
Húsvét itt jár a közelben,
Szépen zöldell a határ,
Virágillat száll a szélben,
Énekel egy kismadár.
A nyulaknak sok a gondjuk:
Festék, ecset kellene.
És még azt is el kell mondjuk:
Sok tojás is jól jönne…
Papa, mama a vásárban
Alkudozik keményen,
Hogy ami kell Húsvétra,
Minden rendben meglegyen.
Gyűl is szépen a kosárban
Ecset, festék százszínű,
Ajándék a nyulacskáknak –
friss káposzta, jóízű.
Aztán haza igyekeznek,
Szedik lábuk szaporán.
Egész úton csak örülnek,
Meg is érkeznek korán.
Örül a három nyúlgyerek,
Szép a festék és ecset!
A káposzta meg oly kerek…
Esznek egy-egy levelet.
Aztán mind munkához látnak,
Keverik a festéket.
Szépen rajzolni tanulnak,
Forgatják az ecsetet.
Papa szigorúan figyel,
Hogy a minta szép legyen.
Minden apróságra ügyel,
Hogy időben meglegyen.
Igyekeznek a nyulacskák,
Készül a piros tojás.
Maszatosak a mancsocskák,
Szépen telik a kosár.
A zöld fűben gyűl szépen
Hímes tojás garmada,
Három nyuszi ezer színben,
Csöpög fül és farkinca.
Minden nyuszi – egy-egy „tojás”!
Nevet papa és mama.
Messze száll a hahotázás,
kezdődhet a lakoma!
Elkészültek a munkával,
Jöhetnek az ünnepek!
A tojások targoncával
A vásárba mehetnek.
És ha jók lesztek, gyerekek,
S locsolódni elmentek,
Elszavaltok egy szép verset –
Nyusziék tojást küldenek.

Mészely József

Húsvéti vers

Hej, vadászok, figyeljetek,
Nyuszikákat ne lőjetek!
Ti meg, rókák és farkasok,
Nyuszik után ne fussatok!
Tojásgyártók: tyúkok s fürjek,
A hozamot növeljétek!
Minden nyúlnak jusson tojás,
Hogy amíg a locsolkodás
Megkezdődne, karcolhassák,
Hímezhessék, mázolhassák
Cirádásra, szép indásra,
Pipacs-virág pirosára,
S rejthessék el, kint a kertben,
Zsenge fű közt, fák tövében.
Aztán, aki többre bukkan,
Kiálthassa jó hangosan:
Hímes tojást tojt a bundás,
Kezdődhet a locsolkodás!

Szalai Borbála

Közeleg a húsvét

Nagy a sürgés-forgás
nyusziék házában:
hímeseket pingál
nyúlanyó javában…
Nyuszi Gyuszi nézi,
s azt csodálja éppen,
hogy' jár az iróka
nyúlanyó kezében.
Közeleg a húsvét,
itt lesz nemsokára,
gyűl a hímes tojás
nagy fonott kosárba…
S ha a kosár megtelt,
az lesz Gyuszi dolga,
hogy a festett tojást
mind fészekbe hordja…

Olvastad már?

Ugye te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Új rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul; azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Carlo Collodi

Pinokkió kalandjai

Részlet

Pinokkió egész éjjel úszott. Remélte, hogy még idejében érkezik, és megmentheti a papáját.

Szörnyű éjszaka volt! Szakadt az eső, zuhogott a jég, mennydörgött, mintha ágyút sütögetnének, s akkorákat villámlott, hogy időnként nappali világosság támadt.

Hajnaltájt Pinokkió hosszú földcsíkot pillantott meg maga előtt. Egy sziget volt, nem messze tőle.

Megfeszített erővel igyekezett partot érni, de hiába, a vadul csapkodó habok minduntalan elsodorták, s úgy dobálták ide-oda, mint valami szalmaszálat. Addig labdáztak vele, míg egy minden eddiginél hatalmasabb hullám a vállára nem kapta, és a parti homokra nem hajította.

Akkorát huppant, hogy csak úgy recsegtek-ropogtak bele a bordái.

„Sebaj – gondolta, és talpra ugrott. – Úgy látszik, ezt is megúsztam.”

Közben lassacskán kiderült az ég, kiragyogott a nap, a tenger lecsendesült, s elsimult, mint az olaj.

Pinokkió levetkőzött, kiterítette ruháját száradni a napra, s aztán kezdett jobbra kémlelni, balra kémlelni, nem lát-e valahol a végtelen vízen egy parányi csónakot és benne egy parányi embert. De nem látott egyebet, mint határtalan eget, határtalan tengert s egy vitorlát a távolban, olyan messze, hogy kisebbnek tetszett egy kicsi kis légynél.

„Csak tudnám, mi a neve ennek a szigetnek – gondolta. – Meg hogy mifféle emberek laknak rajta. Nem holmi útonállók-e, akik azzal szórakoznak, hogy gyerekeket lógatnak föl a faágakra? Meg kellene kérdezni valakitől; de kitől kérdezzem, ha sehol egy teremtett lelket se látok?”

Itt áll hát egyes-egyedül ezen a lakatlan vidéken: ettől a gondolattól úgy elszontyolodott, hogy már-már sírva fakadt. De aztán mégse kezdett pityeregni, mert váratlanul megpillantott egy hatalmas halat: ott úszott el szép lassan a sziget mentén, fejét a víz fölé tartva.

A bábu nem tudta, hogyan szólítsa meg. Nagyot kiáltott, hogy meghallják a hangját.

– Hé, Hal úr! Nem lenne szíves megállni egy szóra?

– Akár kettőre is – felelte a hal.

Udvarias Delfin volt, olyan jól nevelt, hogy tán párja sem akadt a világ tengereiben.

– Azt szeretném tudni, hol lehet ezen a szigeten enni, de anélkül, hogy megennék az embert.

– Akár itt a közelben is.

– És hogyan lehet oda jutni?

– Indulj el bal kéz felől ezen a kis ösvényen, és menj egyenesen az orrod után, míg oda nem érsz.

– De még valamit kérdeznék. Te éjjel-nappal a tengerben úszkálsz, nem találkoztál véletlenül egy kis csónakkal és benne a papámmal?

– Ki a papád?

– A legjobb papa a világon, mint ahogy én a világ legkomiszabb kölyke vagyok.

– Amilyen vihar az éjszaka tombolt, az a csónak réges-régen elmerült – felelte a Delfin.

– És a papám?

– Nyilván elnyelte a cápa. Ez a szörnyű jószág itt garázdálkodik pár napja vizeinken, és mondhatom, alaposan megkeseríti az életünket.

– Mekkora az a cápa? – kérdezte Pinokkió, és máris reszketett a félelemtől.

– Hogy mekkora? – felelte a Delfin. – Elképzelheted, ha azt mondom, nagyobb egy ötemeletes háznál, a szája pedig akkora, hogy egy egész vonat belefér, mozdonnyal együtt.

– Egek ereje! – kiáltott föl elképedve a bábu. Lóhalálában felöltözött, és elköszönt a Delfintől. – A viszontlátásra, Hal úr! Elnézést a háborgatásért, és köszönet a szívességéért.

Azzal nekivágott az ösvénynek, és szedte a lábát, ahogy csak bírta. És valahányszor neszt hallott, riadtan hátrapillantott, nem nyomakszik-e mögötte az ötemeletes cápa, szájában egy egész vonattal.

Fél óra múlva egy kis faluba ért; úgy hívták: a Munkás Méhek Falva. Az utcákon csak úgy nyüzsgött a nép, mindenki a dolga után járt, mert itt mindenkinek volt valami dolga, és mindenki dolgozott. Sehol egyetlen naplopót nem lehetett látni.

„Hohó – mondta magában Pinokkió –, látom, hogy ez a falu nem nekem való: én nem születtem munkára!”

Közben erősen gyötörte az éhség, hiszen több mint huszonnégy órája egy falatot, de még egy szem bükkönyt sem evett.

Most aztán mitévő legyen? Csupán két mód volt rá, hogy abbahagyja a keserves böjtölést. Az egyik: valami munkát kérni, a másik: koldulni pár fillért vagy egy falásnyi kenyeret.

Koldulni szégyellt, eleget magyarázta neki a papája, hogy ép, egészséges ember nem fogad el alamizsnát; azért van két keze meg az esze, hogy dolgozzék, munkával keresse meg a kenyerét. Ha pedig nem akar dolgozni, ne is egyék.

Ahogy így töprenkedett, látja, hogy elmegy mellette egy ember, és szakad róla a verejték, mert két szenestargoncát húz maga után. A fizimiskájáról ítélve jószívű ember lehet, gondolta Pinokkió, hát odalépett hozzá, és nagy szégyenlősen és szemlesütve ugyan, de mégis megszólította:

– Nagyon éhes vagyok, kérem szépen; ha tetszenék egy krajcárt adni…

– Szívesen, akár négyet is, ha segítesz elhúzni ezt a két targoncát – felelte a szenesember.

– Nem vagyok én szamár, hogy targoncát húzzak! – mondta Pinokkió sértetten.

– No, akkor csak nyeld tovább az éhkoppot! – felelte az ember. – Aztán ha meguntad, szelj egy karajt a kevélységedből, kend meg a gőgöddel, és fogyaszd el jó étvággyal. Csak vigyázz, nehogy megfeküdje a gyomrodat!

Pinokkió nyelt egyet, és várta tovább a jószerencsét. Jött is csakhamar egy kőműves, nagy kosár mésszel a vállán.

– Nem adna uraságod egy krajcárt? – állt elébe a bábu. – Majd kieszi a gyomromat az éhség.

– Adok én ötöt is – felelte a kőműves –, csak segíts ezt a meszet vinni.

– Igen ám, de a mész nehéz, nekem pedig nem szabad megerőltetni magamat.

– No, akkor csak rágjon tovább az éhség, és jó mulatást hozzá!

S így ment ez tovább, jó félórán át: jöttek még vagy húszan, és Pinokkió mindegyiket megszólította egy kis alamizsnáért; de mind ezt felelték:

– Nem szégyelled magad? Ahelyett, hogy az utcán kéregetnél, nézz gyorsan munka után, és keresd meg magad a kenyeredet, ahogy a többi tisztességes ember.

Utoljára egy takaros fiatalasszony jött, egy-egy korsó vízzel a kezében.

– Ihatnám egy korty vizet abból a korsóból? – kérdezte tőle Pinokkió, mert már majd elepedt a szomjúságtól.

– Igyál csak, fiacskám – mondta nyájasan a fiatalasszony, és letette a két korsót a földre.

Pinokkió nekiesett, teleszívta magát, akár a spongya, aztán a száját törülgetve azt dünnyögte:

– A szomjamat eloltottam; bárcsak elverhetném az éhemet is!

Akármilyen halkan mondta, a fiatalasszony meghallotta.

– Ha segítesz hazavinni az egyik korsót, kapsz egy jókora karaj kenyeret – mondta.

Pinokkió végigmérte a korsót, és nem mondott se igent, se nemet.

– És adok hozzá egy adag ecetes-olajos kelvirágot – tette hozzá a fiatalasszony.

Pinokkió megint végigmérte a korsót; megint nem mondott se igent, se nemet.

– És a kelvirág után – mondta a fiatalasszony – kapsz még egy szem rumos meggyet is.

Ennek Pinokkió már nem bírt ellenállni. Nagyot fohászkodott és kijelentette:

– Jól van, hazaviszem a korsót.

Irgalmatlanul nehéz volt, nem is bírta másként, csak úgy, hogy a fejére tette.

Mikor hazaértek, a fiatalasszony leültette egy szépen megterített asztalkához, és elébe rakta a kenyeret, a kelvirágot, a rumos meggyet.

Pinokkió pedig nekilátott, és nem is evett, hanem úgy falt, mintha feneketlen hordó lenne a gyomra.

Lassanként elcsöndesedett benne a háborgó éhség. Akkor végre fölnézett a tányérjából, hogy köszönetet mondjon jótevőjének. De alighogy az arcára pillantott, nagyot kiáltott meglepetésében:

– Ó,óóó! – és mintha megbűvölték volna: szeme kimeredt, villája megállt a levegőben, és még a szája is tátva maradt, pedig tele volt kenyérrel, kelvirággal.

– Min csodálkozol? – kérdezte nevetve a fiatalasszony.

– Hogy… hogy… – hebegte Pinokkió – annyira hasonlítani tetszik valakire… a hangja… a szeme… a haja… igen, igen, még a haja is ugyanolyan kék… Ó, kedves Tündérem! Te vagy az? Igazán te vagy az? Mondd meg gyorsan, ne várakoztass, ne kelljen megint sírnom… Hiszen annyit sírtam, annyit bánkódtam utánad…

És bizony most is sírva fakadt, s odaborult a jószívű fiatalasszony ölébe.

Hogyan bíráskodott a nyúl?

Burmai népmese

Okos úr meg Balga úr szomszédok voltak, az egyiknek tehene volt, a másiknak meg egy kancája. Történt egy éjjel, hogy Okos úr tehene borjat ellett, Balga úr kancája meg egy kiscsikót. Okos úr éberen aludt, meghallotta hát a kisborjú bőgését, a kiscsikó nyerítését. Világot gyújtott, és lement körülnézni a tehénistállóba. Látta, hogy a Balga úr istállójában szurokfekete a sötét. Gondolta, Balga nem ébredt fel kiscsikó nyerítésére – kapta magát Okos úr, kicserélte a két állatot. Aztán, mint aki dolgát jól végezte, visszabújt az ágyba. Másnap jókor reggel bejárta a falut, s elhírresztelte mindenfelé, milyen különleges-csodálatos dolog történt: biz' a tehene csikót ellett! Összecsődült a falu népe Okos úr tehénistállójába, s nagy volt az ő ámulatuk a kiscsikó láttán. Hanem most már Balga is megtalálta a kisborjút az istállóban, s egyszeriben megorrontotta a csalafintaságot.

Elment Okoshoz, s megvádolta, hogy ellopta tőle a kiscsikót. Hanem biz az tagadott körömszakadtáig, s váltig hajtogatta, hogy a természet különös szeszélyéből ellett csikót a tehene.

– Hát az én istállómba meg hogy került a kisborjú? – méltatlankodott Balga.

– Az is a természet különös szeszélye – fuvolázta Okos úr –, hogy a te kancád meg borjat ellett.

Bíróul hívta erre Balga a szomszédokat, de bizony azok sem tudták eldönteni a vitát. Így aztán kérte Okos urat, menne vele más faluba, bírát keresni. Útközben találkoztak a nyúllal, és megkérték, legyen bíró a kettejük pörében.

– Szívesen – felelt a nyúl.

Megmagyarázta hát Okos és Balga, min zördültek össze. Akkor így szólt a nyúl:

– Igen sok a dolgom, hanem azért megmondom, mikor döntök a peretekben. Térjetek vissza falutokba, s mától számítva a hetedik nap pitymallatkor ott leszek én is. Hívjátok össze addig a tanúitokat.

Köszönték hálásan Balga meg Okos, és visszatértek a faluba.

Elérkezett a hetedik nap, beköszöntött a hajnal, s Balga, Okos meg az egész falu népe összegyűlt, és várta nyúl-bíró érkezését. Mind magasabbra hágott a nap az égen, itt volt már a dél is, csak nyúl-bíró nem volt sehol. Elmúlt a dél – de nyúl-bírónak nem volt nyoma sem. Bizony, alkonyodott már, mire megérkezett a nyúl. Eddig még soha meg nem szegte a szavát, kérdezgették hát kíváncsian a falusiak, miért nem jött idejében – pedig különben soha effélét nem kérdeztek volna egy bírótól.

– Szánom-bánom késésemet – felelte a nyúl –, hanem egy különös eset tartóztatott. Amint a falutok felé tartottam hajnalban, egyszer csak látom, hogy lángban áll egy homokzátony a folyó közepén, s egész álló nap hordtam a vizet a vesszőkosárban, míg csak el nem fojtottam a tüzet.

Okos úr igen nagyra tartotta önnön okosságát; azt gondolta hát, hogy nyúl-bíró túl akar járni a falusiak eszén.

– Bíró uram! – szólt közbe élénken. – Hogyan kaphat lángra egy homokzátony a folyó közepén? Hogyan lehet vizet hordani vesszőkosárban? Hisz ez természetellenes! Bizony, én nem hiszek neked!

– Igazat szólsz, Okos úr – mondta csöndesen nyúl-bíró. – És hogyan ellhet borjút a kanca? Hisz ez természetellenes! Vedd hát a borjúdat, és add vissza Balga szomszédodnak a csikóját.

Tetszett a falusiaknak a nyúl döntése, és attól a naptól kezdve őt hívják bíróul minden pörös ügyben.

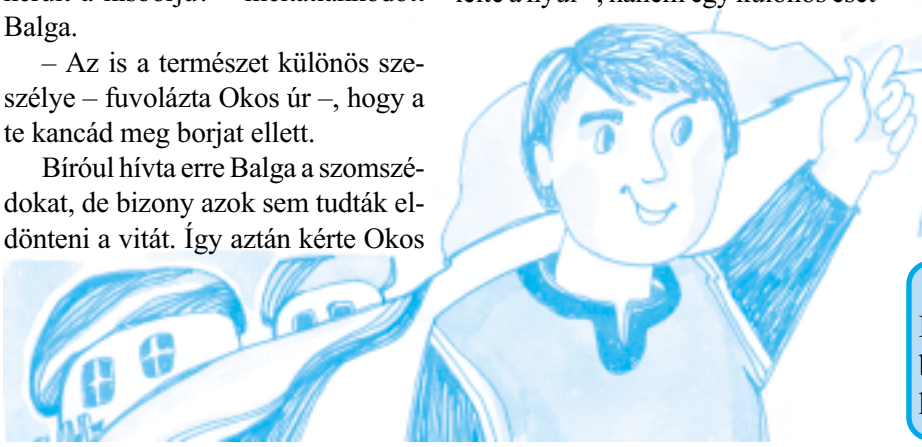

Feladat

Melyik találós kérdés jut eszetekbe arról, hogy nyúl-bíró vesszőkosárban hordta a vizet?

A két vándorlegény

Ruszin népmese

Valamikor és valahol ezen a világon találkozott két vándorlegény egymással. Az egyik mészáros, a másik kovácslegény volt. Összebeszéltek, hogy együtt fognak vándorolni mindaddig, amíg maguknak való munkát nem találnak. Eljutottak egy városba, el a másik városba, s mindenütt együtt vacsoráltak, ebédeltek és reggeliztek, az éjszakát is együtt töltötték.

Egyszer, amikor egyik városból a másikba indultak, egy nagy pusztán kellett átmenniük, egy pusztai kocsmában szálltak meg. A kocsmáros szolgálója nagyon sírt. A két vándor kérdezte tőle, hogy miért sír.

– Sírok – felelte a cseléd –, mert titeket, derék szép legényeket, igen sajnállak. Az éjjel halál fiai lesztek, mert itt titeket megölnek.

A kovácslegény nagyon megijedt erre, de a mészároslegény biztatta, hogy ne féljen. Egyszer, úgy éjféltájon bejön a kocsmába tizenkét zsivány, s amint meglátták az utasokat, kezdték őket halállal fenyegetni. A kovácslegény ijedtében alig lélegzett, de a mészároslegény nem félt. A zsiványok bementek az oldalszobába, s ott kezdtek borozni. Mikor beboroztak, magukhoz hívták az utas legényeket. A zsiványok vezére megszólítja őket:

– Hogy merészeltek ti ide bejönni? Most végetek van – s parancsolta legényeinek, hogy vigyék ki őket, és öljék meg.

Ekkor a mészároslegény megszólalt:

– Uraim, már én látom útitársammal, hogy nekünk meg kell halni, de engedjék meg nekem, hogy egy pohár bort ihassak abból a borból, amit önök isznak!

A zsiványvezér megengedte, sőt maga töltött nekik egy-egy pohár bort. A mészároslegény átvette a bort, de nem vitte az ajkához, hanem feldobta a poharat, s az a padláshoz ragadt borostól. A zsiványok pedig ebben a pillanatban mind elaludtak, még a kocsmáros is a feleségével meg a gyerekeivel együtt. Ekkor a mészároslegény azt mondta az útitársának, hogy ő elmegy emberekért, akik a zsiványokat megkötözik, elfogják. De azalatt a szobába be ne bocsásson senkit, nehogy valaki a feldobott poharat a padlásról levegye, mert ha leveszik, akkor a zsiványok felébrednek.

Úgy is történt. A kovácslegény becsukta a külső ajtókat, a szolgálót is odacsukta, és senkit nem eresztett a szobába. A mészároslegény pedig bement a kocsmáros istállójába, s ott kiválasztotta a legjobb futólovat, azon benyargalt a városba a szolgabíróhoz, s onnan egy óra múlva egy század katonaság jött ki a pusztai kocsmához. Körülfogták a kocsmát, de a mészároslegény azt mondta, hogy fölösleges a kocsmát körülfogni, inkább menjenek be, és kötözzék meg az alvó zsiványokat.

Erre aztán a kovácslegény kinyitotta az ajtót, s a katonák bementek, az alvó zsiványokat megkötözték. Ekkor a mészároslegény leszakította a delejes erővel a padláshoz csapott poharat, mire a zsiványok, a kocsmáros és a családja felébredtek.

A katonák keresni, kutatni kezdtek, vallatták a kocsmárost. Feltörték a két pincét, az egyikben sok emberi tetemet találtak, a másikban tömérdek aranypénzt és ezüsttallért, amit a zsiványok raboltak össze és hoztak ide.

A szemle után a katonák a tizenkét zsiványt, a kocsmárost és családját a szolgabíró rendeletére bebörtönözték. A talált pénzt átengedték a mészároslegénynek, aki feleségül vette a szép szolgálólányt. Nem feledkezett meg a kovácslegényről sem, neki is adott a kincsekből jócskán.

Így aztán, hogy egybekelt a legény és a leány, éltek boldog jólétben, és ma is élnek, ha meg nem haltak.

Feladat
Mit jelent a *delej* kifejezés?

Ti rajzoltátok

Papp Erika
Beregszász

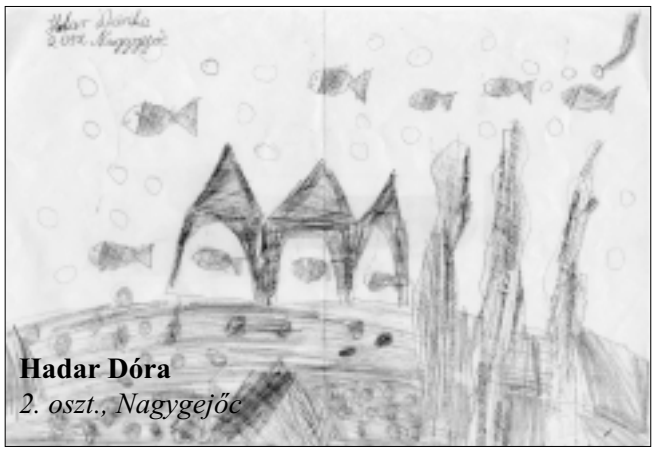

Hadar Dóra
2. oszt., Nagygejőc

Száraz Laura
3. oszt., Nevetlenfalu

Orosz Ádám
1. oszt., Zápszony

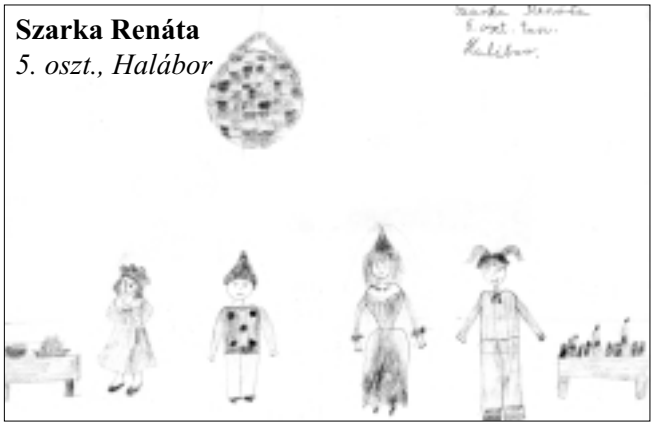

Szarka Renáta
5. oszt., Halábor

Pándy-Szekeres Dániel
2. oszt., Nagybereg

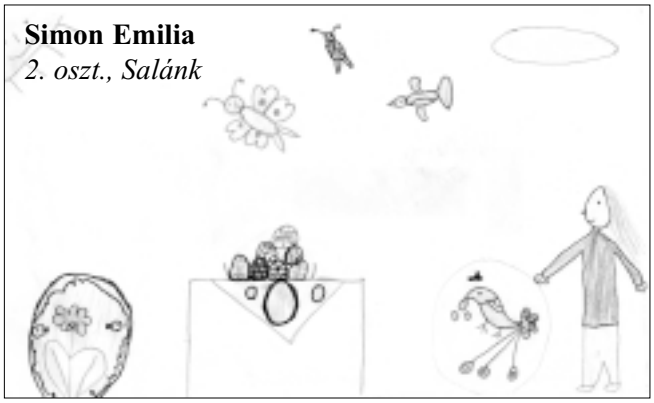

Simon Emilia
2. oszt., Salánk

Hegedűs Kitti
5. oszt., Rafajna

Feladat

Mit jelent a *locsolókedd* kifejezés?

Az én kutyám

Az én kutyám neve Cézár.
Mindig bólogat és csóvál.
Mikor reggel kimegyek,
Első utam hozzá vezet.
Körülugrál, szaladgál,
Így jelzi, hogy várt már rám.
Ámde mikor jön a dél,
Nagyon szomorúan néz.
Érzi, hogy itt az iskola.
Viszlát, édes Cézárka!

Vájner Krisztián
3. osztály, Szernye

Tóth Bettina
Rát

Tavaszi hangulat

Dongó száll egy virágon,
boldog légy a világon!
A madarak csiripelnek,
ó, de szépen énekelnek!

Érezni, hogy itt van,
megjött a tavasz.
Jó az idő a játszáshoz
és a fára mászáshoz.

Puffer Zsanett
Nagypalád

A virág

Téli szoba rejtekében alszik a virág.
Várja, hogy újra tavasz legyen.
Sárga virág, tarka virág,
Mind azt várja, hogy tavasz legyen.

Mikor álmodik, csak arra gondol,
Ha felébred, látja majd,
itt van, amiről álmodott,
jön a tavaszi szellő, s újra jól érzi magát.

Béres Zsófia
4. osztály, Aklihegy

Pándy-Szekeres Áron
3. oszt., Nagybereg

Tavasz

Itt a tavasz újra,
rügyeznek a fák.
Nyílik a sok virág,
kizöldült a táj.

Visszatértek a madarak
megszokott fészkükre,
örülnek a tavasznak,
s a meleget árasztó napfénynek.

Szakács Szabina
2.osztály, Szernye

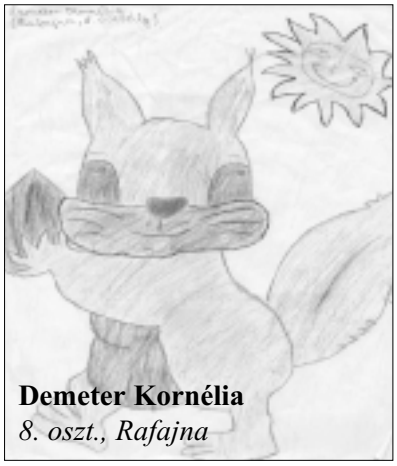

Demeter Kornélia
8. oszt., Rafajna

Évszakok

Beköszöntött a tavasz!
Ilyenkor az idő ravasz.
Süt a nap, s esik az eső.
Ilyenkor már nincs szünidő.

Beköszöntött a nyár!
A tópart vár.
Lubickolni, jaj, de jó!
Ilyenkor már itt a vakáció!

Beköszöntött az ősz!
lehullottak a levelek,
s fújnak a szelek.
Iskolába mennek a gyerekek.

Beköszöntött a tél!
Leesett hó.
Jaj, de jó!
Szalad a szánkó!

Matyika Dávid
Beregújfalu

Húsvét

Itt a húsvét,
hú, de jó!
Itt van újra nyúl apó!
Tele van
a kosár,
ez bizony mind
piros tojás!
A kislányok megkapják,
s a fiúknak
elajándékozzák.

Kota Ádám
4. osztály, Kaszony

A halász

Hegy lábánál áll egy ház,
Ott lakik egy kis halász.
Nem volt neki horga,
Elment hát a boltba.
Volt ott horog
Kicsi is, nagy is,
Volt pedző is.
Egy sem tetszett,
Elment haza.
Így a halásznak nem lett horga.

Béres Gergely
5.osztály, Aklihegy

Tavasz

Kizöldült a fű,
rügyet bont a fa.
Ez jelzi igazán:
végre itt a várva várt
tavasz!

Tavaszi dongó,
tavaszi fény,
száll az égen,
mint a szél.

Menyhárt Nikolett
4. osztály, Szernye

Mónus Bettina
4. oszt., Mezővári

Jakab Csilla
5. oszt., Beregszász

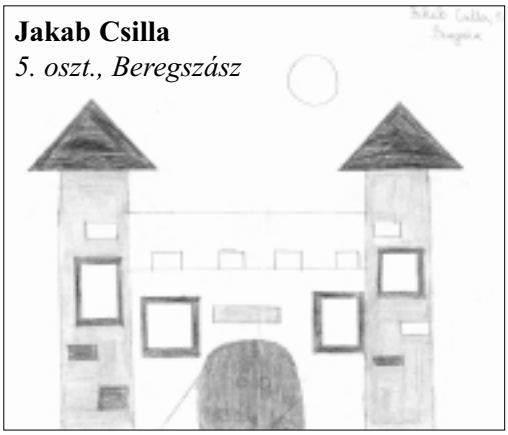

Pándy-Szekeres Julianna
4 éves, Nagybereg

Tavasz

Beköszöntött a tavasz,
Kizöldült a rét.
Ugye hallod a fecske
Szívmelengető énekét?

Repülnek a madarak
Fáról fára.
Eledelt gyűjtenek
A pici fiókáknak.

Ébred a természet
Mély álmából,
Kibújt a medvebocs
Sötét kuckójából.

Visszajön hozzátok
A fecske, a gólya,
A falusi és a városi házak
Vidám lakója.

Vasas Alexandra
8. osztály, Déda

Ferkó Klaudia Stefánia
Nagygejőc

Gólyamadár

Kelep, kelep, gólyamadár,
elment a tél, itt van a nyár!
Már a fecskék is csicseregnek,
a gólyák már kelepelnek.
A fecskék sárból,
a gólyák szalmából
rakják fészküket.

Balogh Beáta
Bótrágy

Kikelet

Elmúlt a tél, elmúlt a tél,
Tavaszt hoz a meleg, langyos szél.
A füvek még alszanak,
de a fák már rügyet bontanak.

A nap is melegen süt,
A fagyos földet felmelegíti.
A rovarok előbújnak,
S a fák alatt sütkéreznek.

Itt a vidám tavasz,
Virít a szép hóvirág.
Megjönnek a madarak,
Újjáéled a természet.

Árgyelán Éva
5. osztály, Beregszász

Feladat

Nevezz meg legalább két kárpátaljai nemzeti parkot!

Számítógép-suli 35.

A WORD HASZNÁLATA

Egyszerű oldalbeállítási lehetőségek

A Word sok részletre kiterjedően megteremti a lehetőséget az oldalbeállításra, de ebben a fejezetben csak a legegyszerűbb beállításokat tárgyaljuk. Oldalbeállítás alatt most a szövegtükör nagyságának beállítását értjük.

A szövegtükör – mint az 1. ábrán látható – egy később részletezendő módon meg is jeleníthető halvány pontozott vonallal. Így már az is látható, hogy a tükörméret, pontosabban a margók mérete mind a vízszintes, mind a függőleges vonalzón látható (bal oldalon 4 cm, jobb oldalon 2,5 cm, és fent is 2,5 cm).

1. ábra

A margók méretének megváltoztatásához vigyük az egérkurzort a vonalzón a margóhoz, itt a kurzor kétirányú nyíllá változik. Nyomjuk le az egér gombját, és húzzuk a margót oda, ahova akarjuk. Ennyi az egész! Ezt megtehetjük bal és jobb oldalon, fenn és lent.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a minden irányú méretezés lehetősége csak a **Nyomtatott forma nézet**ben biztosított, **Normál nézet**ben csak vízszintesen állíthatunk, a **Szerkezeti nézet** módban pedig egyáltalán nincs meg ez a lehetőség.

Dokumentumok mentése, betöltése és nyomtatása

Mentés

Valamely frissen elkezdett dokumentumunknak addig nincs neve (csak **Dokumentum1**), amíg ki nem mentjük. A lemezre mentés – legyen az merev vagy hajlékony lemez – az eszközsor lemezikont ábrázoló, **Mentés** nevű nyomógombjára ( ) kattintva történik. Azt, hogy melyik meghajtóra, melyik könyvtárba és milyen néven akarjuk menteni dokumentumunkat, a bejelentkező párbeszéd-ablakban (2. ábra) kell beállítani.

A **Meghajtók** című rovat melletti nyílra kattintva a cél meghajtót, a **Könyvtárak** rovatban a keresett könyvtárat jelölhetjük ki, végül a **Fájlnév** szövegablakban a dokumentum-fájl nevét kell megadnunk (a Word dokumentumok automatikusan **.DOC** kiterjesztést kapnak, ezzel nem kell törődnünk). A névadás DOS-os kötöttségei némileg lazultak, pl. ékezetes betű is használható, kötőjel is a néven belül, de a 8 karakteres névhosszúság nem léphető túl. Az **OK** gombra kattintva a mentés megtörténik. Ettől kezdve a dokumentum a továbbszerkesztés során a megadott néven szerepel. Újabb mentéskor a párbeszéd-panel már nem jelentkezik be, az új fájl egyszerűen felülírja a régit.

Megnyitás

Lemezre mentett dokumentumunkat a **Megnyitás** ikonra ( ) kattintva olvashatjuk be. Ekkor egy, a mentéshez hasonló párbeszéd-panel jelenik meg, kezelése is azonos. A kiválasztott fájl nevére vagy kétszer rákattintunk, vagy csak egyszer, majd az **OK**-ra is, s a dokumentum megjelenik a képernyőn.

Nyomtatás

Feltételezve, hogy számítógépünkhöz nyomtatót telepítettünk, a dokumentumot a nyomtatót ábrázoló ikonra ( ) kattintva kinyomtathatjuk.

2. ábra

A **Nyomtatott forma nézet** ugyan valóban azt mutatja, amit kinyomtatva fogunk látni, de még ebben az esetben is indokolt lehet a képernyőn egyben megnézni dokumentumunk külalakját. Erre szolgál a **Nyomtatási kép** nyomógomb ( ). A Word menüsora alatt új ablak nyílik, s láthatóvá válik a dokumentum nyomtatási képe – minimális szerkesztési funkciókkal (ne használjuk ki!). Van viszont lehetőség a nagyításra, egy vagy több oldal (maximum 30) megjelenítésére, végül a nyomtatás elindítására. A **Bezárás** gombra kattintva léphetünk vissza a Word szerkesztő ablakába. A gördítősávval vagy a billentyűzet **PgUp** és **PgDn** gombjaival lapozhatunk.

A teljes oldalt úgy is megtekinthetjük, hogy az eszközsor **Nagyítás** ikonját (3. ábra) alkalmazva olyan nagyítási arányt állítunk be, amelynél az egész oldal látszik. Ennek megvan az az előnye is, hogy a dokumentumon minden szerkesztési lehetőség rendelkezésünkre áll – feltéve persze, hogy igen jó a szemünk és kiváló a monitorunk felbontása.

3. ábra

A **Nagyítás** legördülő menüjében külön fel kell hívni a figyelmet a három alsó menütételre:

- **Oldalszélesség**: A nagyítás mértéke olyan lesz, hogy a teljes papírszélesség látható legyen.
- **Teljes oldal**: Ebben az esetben a teljes lap látható lesz.
- **Két oldal**: A nagyítás automatikusan olyan mértéket vesz fel, hogy a képernyőn két egymást követő oldal elférjen.

Pallay Dezső

Postabontás

Szerkeszti:
Kovács Erika

Barta Adetta 3. osztályos pályázónk fogalmazását olvashatjátok:

Az én kutyám

Amikor reggel felébredek, már vár a kutyám. Felöltözöm, megreggelizem, és megyek Kicsihez. Ahogy kilépek az ajtón:

– Vó, vó! – ugat és nagyon örül nekem.

Mikor meglát, vidáman körülugrál, és nyalogatja a kezemet. Nagyon szeret ugrándozni és a labdával játszani. Az én kutyám már nagyon öreg, és mindenki nagyon szereti. A nevét a bátyám adta neki. Azért kapta a Kicsi nevet, mert soha nem nő nagyra.

Nemrég beteg lett. Azt vettem észre, hogy nem várta, hogy hazajöjjek az iskolából. Gyorsan letettem a táskámat, és hívogatni kezdtem, de nem jött elő. Ott feküdt az óljában, és szomorú szemekkel nézett rám. Sírva szaladtam anyukámhoz, hogy valami baja van Kicsinek. Megnyugtatott, és azt mondta:

– Várjuk meg a reggelt. Ha nem lesz jobban, szólunk az állatorvosnak.

Nehezen aludtam el, egyre csak ő járt az eszemben. Alig vártam a reggelt. Anyuék még aludtak, amikor felébredtem. Csendben kilopóztam, hogy fel ne ébresszem őket. Ahogy közel értem a kutya óljához, furcsa zajt hallottam. Közelebb hajoltam, és nagyon elcsodálkoztam, mert az én kutyámnak kölykei születtek az éjjel. Három pici fejecskét láttam, ahogy bújtak az anyjukhoz melegedni. Észre sem vettem, hogy anyák mellettem állnak.

– Mi akartuk neked elmondani – mondta anya.

Azóta a kiskutyák már szépen felcseperedtek. A nevüket tőlem kapták: Bodri, Bundás és Foltos. Most már négyen várnak, hogy hazajöjjek az iskolából.

Egy kedves gorondi Irka-olvasó: Szokolcsák János

Levelezni szeretnének

Barkaszi Georgina (90220 Som, Petőfi u. 76.) 10 éves, 4. osztályos. Szereti a zenét, szeret zongorázni, kerékpározni és kirándulni. Kedvenc tantárgya az olvasás.

Béres Gergely (Nagyszőlősi járás, 90365 Aklihegy, Micsurin u.11.) 10 éves. Szereti a fejtörőket.

Szokolcsák János (Munkácsi járás, Gorond, Duhnovics u.) 10 éves. Szeret focizni, szereti a találós kérdéseket, a közmondásokat, az állatokat. Minden levélre szívesen válaszol.

Csicsó Klaudia (Ungvári járás, 89434. Nagygejőc, Béke u. 30.) 12 éves. Barna hajú, barna szemű lány. Zongorázni és táncolni tanul. Kedvenc időtöltése a táncolás, a számítógépezés, a zenehallgatás. Gyűjti a szalvétákat és a képeslapokat.

Györke Aliz (Ungvári járás, 89434 Nagygejőc Fő u.112.) 14 éves. 13-15 év körüli lányok és fiúk leveleit várja. Ígéri, hogy minden levélre válaszol.

Csopák Beáta (Ungvári járás, 89460 Tiszasalamon, Tisza u. 25.) 11 éves. Szeret zenét hallgatni és zongorázni. Kedvenc tantárgya a történelem és a magyar irodalom. Ígéri, hogy minden levélre válaszol.

Kutasi Erika (Beregszászi járás, 90223 Mezőkaszony, Mező u. 9.) 16 éves. Vörös hajú, zöld szemű lány, 165 cm magas.

Varga Erika (Beregszászi járás, 90223 Mezőkaszony, Szőlőhegy u. 13.) 16 éves, 160 cm magas, szőkésbarna hajú, zöld szemű lány.

Kiss Ilona (Beregszászi járás, 90223 Mezőkaszony, Május u.1.) 16 éves. 164 cm, szőke hajú, kék szemű lány.

Nagy Nikolett (Beregszászi járás, 90220 Som, Petőfi u. 38.) 13 éves. Hobbija a sport és a tánc. Gyűjti a plüssállatokat.

Gajdos Mónika (Beregszászi járás, 90225 Rafajnaújfalu, Petőfi u.10.) Szereti az állatokat, hobbija a tévézés és a sztárok fényképének a gyűjtése.

Demeter Kornélia (Beregszászi járás, 90225 Rafajnaújfalu, Puskin u. 7.) 14 éves. Szereti az állatokat és a növényeket, hobbija a kerékpározás. 13-15 év közötti fiatalok leveleit várja.

Hegedüs Kitti (Beregszászi járás, 90225 Rafajnaújfalu, Puskin u. 9.) 11 éves. Szereti az állatokat, hobbija a kerékpározás, az éneklés és a tánc. Matricákat és sztárok fényképeit gyűjti.

Krivjányik Alexandra (Ungvári járás, 89502 Csap, Béke u. 21/74.) 11 éves. Szeret szórakozni. 10-15 év közötti lányok és fiúk leveleit várja. Ígéri, hogy minden levélre válaszol.

Tóth Viktória (Ungvári járás, 89502 Csap, Vasutas sugár u. 2v/2.) 13 éves. Szeret sétálni, zenét hallgatni, gyűjti a matricákat, bélyegeket. 10-14 év közötti lányok és fiúk leveleit várja.

Fábián Noémi (Ungvári járás, 89433 Rát, Petőfi u. 29.) 13 éves. Barna hajú, barna szemű lány. Szeret zenét hallgatni, tévézni és rajzolni. Kedvenc tantárgya az algebra és a magyar irodalom. 13-14 év körüli lányok és fiúk leveleit várja.

Pákh Tünde (Nagyszőlősi járás, 90320 Tiszakeresztúr, Petőfi u. 12.) 12 éves. Szeret rajzolni és zenét hallgatni. Kedvenc tantárgya a magyar irodalom, a történelem és a biológia. Vele egykorúak leveleit várja.

2004/4. számunkban ***Kutya-történet*** címmel irodalmi pályázatot hirdettünk. Kicsit csalódottak vagyunk, mert a vártnál kevesebb pályamunka érkezett. Vigasztal viszont az, hogy kiváló dolgozatokat küldtetek. Igaz, volt, ahol nagyon éreztük „anyuka kezét”… Legközelebb ezt kerüljétek! A pályázat nektek szól, nem a felnőtteknek!

Elolvasva a beküldött pályamunkákat, a bíráló bizottság a következőképpen döntött:

I.korosztály (felső korhatár: 12 év)

I. helyezett: **Baksa Anett** (Szernye)

II. helyezett: **Kádár Krisztina** (Bökény)

III. helyezett: **Barta Adetta** és **Vájner Krisztián** (Szernye)

IV. helyezett: **Lukács Tánya** (Fornos), **Sidó Rudolf** (Izsnyéte)

A **II. korosztály** (felső korhatár: 15 év), a „nagyobbak” vagy a kutyákat nem szeretik, vagy fogalmazni nincs kedvük. Arra nem is gondolunk, hogy az ő kutyáikkal ne estek volna meg elmesélni kívánkozó dolgok… Mindössze két dolgozat érkezett a pályázatra: **Badó Gabriella** tiszaágteleki és **Szokolcsák Alexandra** gorondi olvasónktól. Gabriella általában ír az ember-kutya kapcsolatról, Alexandra pedig Lord nevű kutyája hőstettéről számol be. A csekély számú pályamunka miatt ebben a kategóriában nem rangsoroljuk a fogalmazásokat. Mindketten jutalmat kapnak.

A 2004/5. szám megfejtései

14. oldal: A borbély és a szegény ember c. mesében előforduló tájszavak: szamárterhe, összekariszolgathatott, restellte, beretválna.

15. oldal: Vietnam Ázsiában található, az Indokínai-félsziget keleti részében. Fővárosa Hanoy, amely az ország északnyugati részén fekszik.

17. oldal: A karácsonyfa-állítás szokása Németországból ered.

20. oldal: Nem helyes kenyérmaradékot tenni a madáretetőbe, mert beledagad a madarak begyébe. Inkább szemesterményt, napraforgómagot szórjunk eléjük.

29. oldal: Aktuális jókívánság: B.ú.é.k.

Négylevelű rejtvény: Dió.

Füles kérdések: a) kabóca, b) hernyó, c) pillangó, d) cinege, e) nyúl, f) teve, g) róka, h) fóka.

Dominó: Hogy a külső és belső kör összértéke egyenlő legyen (38), azt a dominót kell elvenni, amelyiken az 5-ös és a 9-es szám található.

Körkörös rejtvény: Angyalka.

A sorsoláson a következő megfejtőknek kedvezett a szerencse: Boda Attila (Beregszász, Bem József u.8.), Borsos István, Nagy Nikolett (Beregsom), Szarka Renáta (Halábor), Balla Mónika (Nagypalád), Zsoldi Tímea (Beregújfalu), Gőczi Beáta (Beregrákos), Gajdos Mónika, Izsák Renáta, Demeter Kornélia és Hegedüs Kitti (Rafajnaújfalu).

Kérések, kívánságok rovata

Azt szeretném kérni, hogy az Irkában legyen több színező, több találós kérdés, vicc és közmondás.

Béres Bianka (Rát)

Kérésed teljesítéséhez Te is hozzájárulhatsz. Szülőfalud gazdag népi hagyományokban, így minden bizonnyal elfelejtett találós kérdésekben, közmondásokban is. Szívesen vennénk, ha küldenél idős rátiaktól gyűjtött népi találós kérdést, közmondást. Viccet, színezőt mostani lapszámunkban is találsz.

***

Bahus Katalin gáti és **Kincses Nikolett** fertősalmási kedves levelezőnknek az a kérése, hogy újra legyen rajzpályázat, és a legszebb rajzokat ismét díjazza az Irka zsűrije.

Az Irka gyakran hirdet rajzpályázatot, így hamarosan teljesül majd kívánságod. Addig pályázat nélkül is várjuk rajzaitokat!

***

Azt kérnénk az Irkától, hogy legyen a lapban egy rovat a rágcsálókról.

Krivjányik Alexandra és Tóth Viktória (Csap)

Meglepett, hogy ketten is a rágcsálókról szeretnétek olvasni. Legtöbbünknek ugyanis e szó hallatán az éléskamrák kellemetlen kis állatkái, az egerek jutnak eszünkbe. Persze ők is aranyosak, ha nem épp a mi kamránkban garázdálkodnak…Kéréseteket valamelyik eljövendő számunkban teljesítjük.

***

Szeretném, ha az Irkában több lenne a mese és a játék.

Pákh Tünde (Tiszakeresztúr)

Kedves Tünde, mi is szeretnénk. De a 36 oldalba – mivel mindenkinek szeretnénk a kedvében járni – nemigen fér több mese és játék. Ám épp most indítottunk útjára egy új rovatot „Olvastad már?” címmel. Ez ötletet ad, mivel csillapíthatod mese-szomjadat…

Boszorkányos állatok

A boszorkányhit, amely Európában egész korszakokra nyomta rá bélyegét, nem kímélte az állatokat sem. Több száz évvel ezelőtt terjedt el az a hiedelem, hogy a boszorkányok legszívesebben fekete macska alakját öltik fel.

A magyar néphit szerint a boszorkánytanyák macskává, kutyává és kecskévé változott lelkektől nyüzsögnek, a boszorkányok lányai pedig vörös kakas vagy fekete kutya képében mutatkoznak. A kalotaszegi babona azt tartja, ha a rosszak ártani akarnak, akkor farkas, fekete macska, kígyó, béka vagy denevér képében teszik ezt.

A régi magyar boszorkányperekben sűrűn fordult elő az „aszú béka" (aszalt, kiszárított) kifejezés, melyet a boszorkány rontásra használt, például úgy, hogy elásta valakinek a küszöbe alá, és ezzel betegséget hozott a szóban forgó házra.

Nem volt irigylésre méltó a denevérek sorsa sem, mert ezeket az ártatlan repülő emlősöket sok helyen a boszorkányok postásainak képzelték. Még a közelmúltban is üldözték őket ezért, s a boszorkányok elijesztésére a kapu fölé szögezték az apró állatkákat. Azzal a váddal is illették őket, hogy belekapaszkodnak a nők hosszú hajába, és halált hoznak rájuk. Érdekes ellentéteként ennek, Kínában a boldogság jelképének tartják a denevéreket.

A gyepi békáról azt feltételezték, hogy a pokolbeli boszorkányból lesz, a bőrét levedlő kígyóról pedig halhatatlanságot feltételeztek.

A középkorban senki sem csodálkozott azon, ha a vádlottak padján egerek, vakondok, kígyók vagy békák ültek. A boszorkányokhoz hasonlóan gyakran szenvedtek máglyahalált vagy egyéb büntetéseket, például lakatlan vidékre száműzték őket.

Jó Pajtás (Vajdaság)

Csuhényuszi

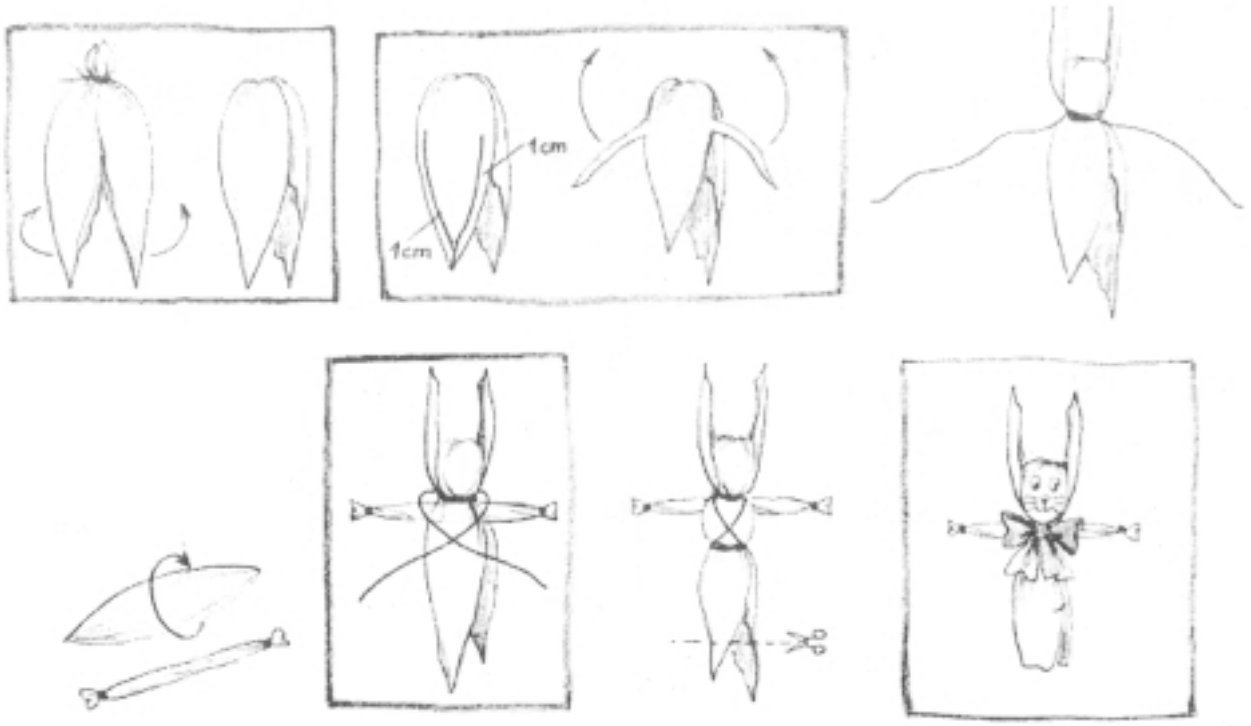

Hozzávalók: kukoricacsuhé, rafia.

Tanács: Csuhézás előtt mártsd langyos vízbe a kukoricacsuhét! Könnyebb dolgozni vele.

Két levelet köss össze rafiával! Az egyik levél széleiből hasíts fel egy-egy centit! Fordítsd ki a leveleket, hogy a kötözés belül legyen!

Tekerj fel egy levelet kéznek! Kösd szorosra! Kösd át a nyuszi fejét egy hosszabb rafiával úgy, hogy mindkét oldalon egyforma hosszú maradjon a szál. Kötözd a nyuszi testéhez! Köss masnit a nyúl nyakába!

Mézeskalács (Vajdaság)

Bogárka

Bogárkánkat egy kis baleset érhette. Amíg meggyógyul a lába, keresd meg a kérdőjel helyére illő részletet!

Tapsi (Magyarország)

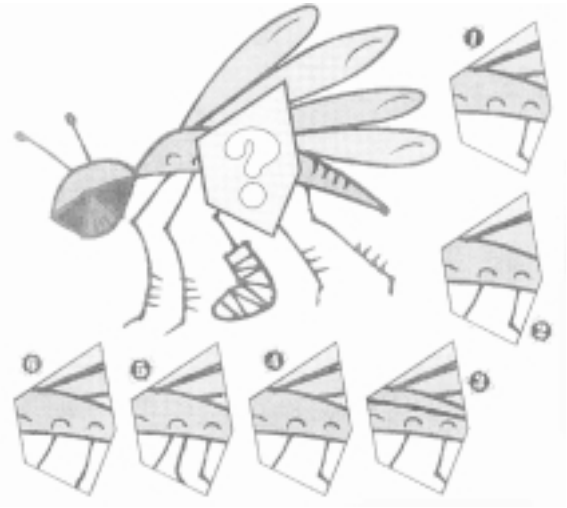

Borúra derű

Peti a barátjával futkos a játszótéren. Peti megbotlik, és hasra esik. A barátja tovább fut, de amikor hátranéz, látja, hogy Peti hasal a földön. Így szól hozzá:

– Ne sírj! Gyere ide, majd én segítek felállni!

***

– Uram, ugyebár azt ígérte, amikor ezt az autót megvettem öntől, hogy mindent pótol, ami eltörik.

– Igen.

– Akkor kérek két fogat és egy bordát.

***

A kocsma előtt egy cowboy hangoskodik.

– Ki kötötte el a lovamat? Ha két percen belül nem kerül elő, olyat teszek, amit még soha!

– Mit? – kérdezi a rémült kocsmáros.

– Gyalog megyek haza!

***

– Ha nem veszel feleségül – hüppög a lánykukac –, egy tyúk elé vetem magam!

***

– Pistike, mondd szépen, hogy *á*! Különben a doktor bácsi nem tudja kivenni az ujját a szádból.

***

Pisti elmegy az orvoshoz. A lábán egy nagy kötés van.

– Mi a panaszod, fiacskám?

– Fáj a fejem, doktor bácsi.

– Akkor miért van kötés a lábadon?

– Mert lecsúszott.

Mézeskalács (Vajdaság)

Mi mindent tud a csúszka?

Az öreg állományú erdőkben, parkokban élő csúszka két olyan dolgot is tud, amely egyedülálló Magyarországon. Míg a harkályok mindig felfelé kúsznak a fák törzsén, a csúszka felfelé és fejjel lefelé is könnyedén szaladgál a kérgen, innen a neve is: mintha csúszkálna a fák törzsén. A másik, amit érdemes tudni róla,

hogy odúlakó, de az üreget nem maga vési, hanem harkályok készítette lakásokat foglal el a maga számára. Egyedülállóan furcsa azonban, hogy az odú nyílását sárral és nedves földdel leszűkíti a saját testméretére. Úgy dolgozik, mint egy kis kőműves, erős csőrével döngöli a sarat az odú szája körül. A sározás néhány nap alatt kőkeményre szárad, és biztos védelmet nyújt a szintén odúlakó és erősebb seregély ellen.

Teofil (Magyarország)

Mitológiai alakok

Az egyiptomi mitológia gyökerei i. e. a VI. évezredig nyúlnak vissza. Isteneik fákban, madarakban és más vadakban – oroszlán, macska, kígyó, bika stb. –, illetve kövekben és csillagokban lakoztak. A fennmaradt híres mítoszok nagy része a teremtésről, a napistenekről és Oziriszről szól.

Hórusz – Ízisz fia, akit szárnyas nap vagy sólyomfejű emberalak szimbolizál. Legfontosabb tette az, hogy legyőzi Széthet, ezzel megmentve anyját és Oziriszt, aki feltámad, s földi hatalmát – az egyiptomi trónt – fiára bízza.

Ízisz – Ozirisz felesége és Hórusz anyja, aki számos mítosz főszereplője. A Ráével való hatalmi harcban alakja gonosz varázslóként lép fel, de később mint odaadó feleség és gondos anya szerepel a történetekben. Mint istennő, ő uralkodott a víz, a szél, a hajósok fölött, s ő vált a termékenység és a hitvesi hűség jelképévé.

Tudorka (Magyarország)

Miért?

Miért van a hegyekben hidegebb?

Ugye tudjátok, hogy a több ezer méter magas hegyek tetejét nyáron is hó borítja?

Azt is fontos tudni, hogy felfelé haladva a levegő egyre ritkább. A legmagasabb hegyekben már oly kevés a levegő, hogy sem állatok, sem növények nem élnek ott. Pedig ahhoz, hogy meleg legyen, nagyon fontos a levegő is. A nappali meleget éjszaka nagyrészt a levegőpárna tartja itt a Földön. A hegyekben tehát azért van hidegebb, mert a kevesebb levegő csak kevesebb meleget tud ott tartani.

Tudod-e, hogy

a) az ókori Pannónia területén leletek bizonyítják a szilva létét?
b) ősi magyar szilva a besztercei hamvas?
c) a középkorban a Tisza felső folyásának vidékén óriási telepített „szilvaőserdőket” találhattunk?
d) a szilva ma is a második legjelentősebb gyümölcsünk az alma után?
e) a szilva frissen vagy fagyasztva kiváló gombócalapanyag?
f) a fahordóban érlelt, valódi szilvapálinka pedig világhírű magyar ital?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Madagaszkári banánlepény

Hozzávalók (4 személyre): 4 banán, 2 tojás, 1 evőkanál finomliszt, 1 evőkanál ristálycukor, diónyi vaj, 2 kiskanál porcukor

Húzd le a banánok héját, húsukat vágd vékony karikákra. A vajat olvaszd meg egy serpenyőben. Szórd rá a banánkarikákat, és kis lángon kevergetve sütögesd. Üsd a tojásokat egy mély tálba, és habverővel keverd simára. Szórd bele a lisztet meg a kristálycukrot, s keverd szép simára, majd öntsd a megsült banánok tetejére. Csúsztasd a kész lepényt egy nagy tányérra, és szórd meg porcukorral.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

Március 26.

Elkészült *Az ember tragédiája*

1860. március 26-án fejezte be Madách Imre – a kéziraton található bejegyzés szerint – az 1859. február 14-én elkezdett *Az ember tragédiájá*nak írását. A mű a magyar drámairodalom egyik legnagyobb alkotása. Ádám, Éva és Lucifer 15 színben vall az emberiség történelméről és szerepéről. A *Tragédia*

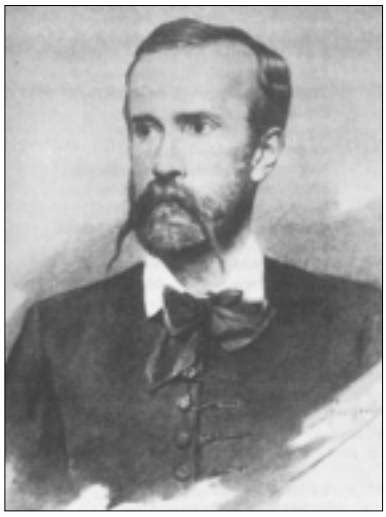

(miként röviden nevezik) a helytállás, a küzdés-bízás erkölcsére tanít. A dráma egészének lesújtó tanulságai, Ádám bukása és kudarcai ellenére a műből kicsendül az optimizmus: „Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!” – hirdeti minden kor embere számára. Ettől olyan csodálatos és aktuális mindig a dráma. Magyar színészóriások játszották el alakjait, s fogják is eljátszani a jövőben, hogy életében egyszer minden magyar ember megnézhesse.

Szörnyszótár

Régen, amikor az emberek még keveset tudtak a környező világról, kevesen indultak hosszabb útra, a tudomány és a hírközlés is gyerekcipőben járt, a messziről jött emberek gyakran színesítették elbeszéléseiket kitalált lényekkel. A hallgatóság szinte elvárta, hogy képtelenségeket meséljenek nekik, különben nem tűntek hiteleseknek e történetek. Az ókori mitológia szinte hemzseg a szörnyektől, de még korunk horrorfilmeken edződött nemzedékei is alig várják, hogy a jeti vagy a Loch Ness-i szörny újabb felbukkanásáról értesüljenek. Íme tehát egy kis útmutató azok számára, akik a szörny-világban kívánnak eligazodni.

BAZILISZKUSZ: kígyófarkú, kakasfejű, agancskoronájú szörny, sárkányszárnyakkal. Amerre jár, holtan hullanak le a fákról a madarak, elrohadnak a gyümölcsök, mérgezett lesz a folyók vize. Tekintetétől összetörnek a kövek, felégnek a legelők. Aki találkozik vele, tartson tükröt elébe, mert önnön képének látványától úgy megiszonyodik, hogy megsemmisül.

DRAKULA: Vlad Tepes havasföldi fejedelem ragadványneve. (A szó jelentése: ördög.) A kegyetlen nagyúrról azt regélik, hogy már életében vérszopó fenevad volt, és halála után vámpírként visszajárt népét kínozni, sőt a vámpírok fejedelme lett.

EKHIDNA: asszonyfejű, kígyótestű regealak, a görög mitológiai szörnyek (többek között Kerberosz és Khimaira) anyja. (Lásd még Tüphon.)

GÓLEM: a prágai legenda szerint Isten nevével életre keltett behemót agyagalak, aki dührohamában száguldani kezd, és mindent összezúz, ami útjába akad.

GORGÓK: visszatetsző külsejű mitológiai leányzók. Fejükön pikkelyek, minden hajszáluk egy-egy kígyó, szájukban disznóagyar, kezük réz, szárnyuk arany, aki rájuk néz, nyomban kővé dermed. Hárman vannak: Szthenó, Eurüalé és Medúza. Az utóbbi a legveszélyesebb. Épp ezért Perszeusz levágja a fejét, majd a gorgófőt Athénének ajándékozza, aki pajzsán helyezi el.

GRAIÁK: öregen született mitikus némberek, akiknek sohasem volt gyermekkora. Hárman vannak testvérek, és hármuknak összesen egy szeme meg egy foga van. A gorgók nővérei.

HANY ISTÓK: a *Névtelen vár* című Jókai-regényben is szereplő figura, akire a Fertő-tó nádasaiban bukkantak a halászok. A 8-10 éves, vadon felnőtt fiúcskát azonban nem sikerült visszaszoktatni az emberek közé. Megszökött, s a legenda szerint idővel uszonyai nőttek, igazi víziszörnnyé vált.

HÁRPIÁK: horgas körmű, szárnyas testű mitológiai szörnyek. Arcuk beesett, irtózatos bűzt árasztanak, és örökösen éhesek.

JETI: óriásira nőtt, majomszerű havasi ember. A legendák szerint a Himaláján és a Pamírban él, ahol hátrahagyott, ijesztően nagy lábnyomát, de állítólag őt magát is látni vélték néhányan. Léte azonban még tudományosan nem nyert bizonyítást.

A mi nyelvünk

A stílus helyessége

(Részletek)

(…) a stílus helyessége a gondolat helyessége. A stílus elárulja a gondolat egészségét vagy betegségét. A stílus testhezálló ruhája a gondolatnak s a test semmi fogyatkozását sem takarhatja el. Minden rossz mondat törött ablak, melyen át egy rossz gondolatra látni. Görbe hüvelyben nincs egyenes kard. A stílushibák gyűjteménye: nyomorék gondolatok kórháza. A főmondattalan mondat olyan, mint a láb nélküli ember. Egy felemás mondatszerkezet olyan, mint egy kificamodott tag.

A stílus él, mint maga a gondolat: vágd meg és vérzik.[1.]

S a stílus épségét észrevenni,
mint a jó egészség
Szelíd hatású titkos működését
Könnyebb, mikor *nincs*, mint akkor, ha van.[2.]

A mesterségesen, erőltetve csinált mondatban mindig meglátszanak az erek és a csontok. A stilisztа szerény, mint Mikes. Ne akarjunk többet mondani, mint amennyit gondoltunk, mert mondatunk beteg lesz. Minden gondolatunkat külön mondatban fejezzük ki: az összenőtt ikrek ritkán egészségesek. Az ép gondolat egyenesen megy a célja felé s nem tántorog, mint a részeg ember. Ha stílust tanulunk, gondolkodásunkat fegyelmezzük: a stílus gondolkodásunk fegyelmezettségének fokát árulja el.

Babits Mihály

[1.] *Emmerson*

[2.] *Arany : Vojtina levelei*

Szobában is, szabadban is játszható játékok

Fehér, fekete, fekete, fehér

Minden gyereknél két papírgombóc van: egy fehér és egy fekete. Az egyik gyerek gyorsan és összevissza vezényel: fekete, fehér, fehér, fekete, fekete… stb.

Azt a gombócot kell feldobni és ügyesen elkapni, amelyiknek a színét mondják.

Aki más színt dob fel, vagy elejti a galacsint, zálogot ad.

Fajankó

Játékvezető segítségével folyik a játék, a gyerekek körben ülnek. Az első gyerek elkezdi egy szóval: *Fajankó*. A következő már ennyit mond: *Fajankónak a háza*. A harmadik: *Fajankó házának az ajtaja*. Negyedik: *Fajankó házának az ajtajának a kilincse.*

Így tovább.

A teljes szöveg például ez lehet: *Fajankó házának az ajtajának a kilincsének a madzagját rágó egeret megfogó macskájának a farkába harapó kutyának a gazdájának a neve Fajankó.*

A feladat bonyolultsága a gyerekek korától, szókincsétől függ. Aki eltéveszti, zálogot ad.

Spárgajáték

Minden gyerek kezébe egy hosszú spárgát adunk. A spárgák másik végét a játékvezető tartja a kezében. A gyerekek körben üldögélnek. A játékvezető énekszóra rángatja a spárgát. Akinél megrándul, az felugrik, s folytatja az éneket. (Kevésbé ügyes csoportnál mindenki énekel mindig, csak a felugrás történik a spárga húzogatása szerint.) Aki elhibázza a játékot, vagy elengedi a spárgát, zálogot ad.

Itt a lakat

Ez a játék hasonlít a „*Csen-csen gyűrű*”-höz. Változatai az egész magyar nyelvterületen ismertek. Az alább közöltet Borsod-Abaúj-Zemplén megyében jegyezték fel a 19. században.

Egy gyerek elrejt valakinél egy kövecskét, s egy kiválasztott játékosnak meg kell keresnie azt. Aki a követ rejti, ezt mondja:

– *Itt a lakat, itt a kulcs,*
Itt az aranygyűrű!

Ha sikerül elsőre megtalálni az eldugott kövecskét, újabb játékosokat számolnak ki, akik elrejtik, illetve keresik a követ. Ha valaki harmadszorra sem találja ki, hogy kinél van a kő, az zálogot ad, amit a játék végén majd kiváltanak.

Betűkavalkád

Az ábrában Petőfi Sándor egy kevésbé ismert mondását rejtettük el. Megtalálásához csupán türelem szükséges.

Indulj el a bal felső sarokban lévő A-tól és haladj a jobb alsó sarokban látható E felé. Jobbra, balra, fel, le mozoghatsz, átlósan sohasem. Az ábra szélén elhelyezett számok azt mutatják, hogy az adott sorban, illetve oszlopban hány mezőn kell keresztülhaladnod.

A	T	U	D	A	T	L	A	N	2
Z	Ü	R	E	T	L	A	Z	G	3
A	B	Á	L	Á	B	R	Á	N	1
Z	A	M	E	S	L	O	Z	A	3
I	B	M	E	N	A	R	A	K	6
R	G	A	L	O	M	A	M	E	3
K	Á	K	O	R	A	M	E	R	6
Ö	T	S	A	S	Z	E	N	N	5
L	I	B	R	A	L	L	Y	E	2
4	5	4	4	1	4	1	4	4	

Fejezd be a szóláshasonlatokat!

Ordít, mint…
Iszik, mint…
Vérré válik benne, mint…
Kapkod, mint…
Heten vannak, mint…
Szidja, mint a…

Csiga-randevú

A boldog csigapárról készített rajz hiányzó darabkája megtalálható a számozott képrészletek között. Ha ügyes vagy és türelmes, rájössz, hogy hányas számú darabka illik a rajzhoz? Ha nem sikerül, próbálkozz a csigacsalogatóval: *Csiga-biga, gyere ki...*

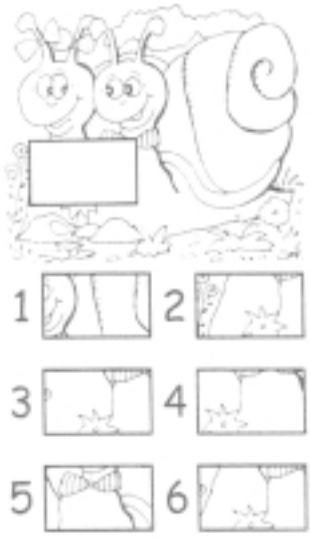

Kacifántos

Petit megkérdezték, hány éves.

A következőképpen válaszolt:

– Az anyukám kétszer annyi éves, mint én, apukám nála 10 évvel idősebb. Hármunk élretkora pontosan 100 év. Most már el is árultam, hogy hány éves vagyok.

Nos, hány?

Dominózzunk

Ha a dominókat helyes sorrendbe rakod, Jódal Rózsa egyik ifjúsági regényének címét kapod eredményül.

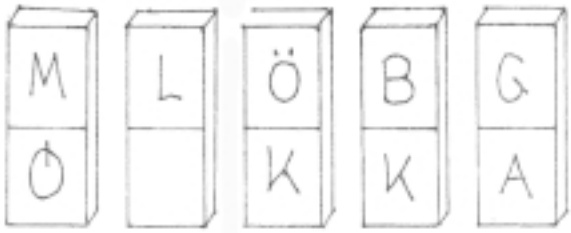

Beküldési határidő: 2005. április 20.

Tündérujjak

Ceruzatartó
krokodilus és kutyafej

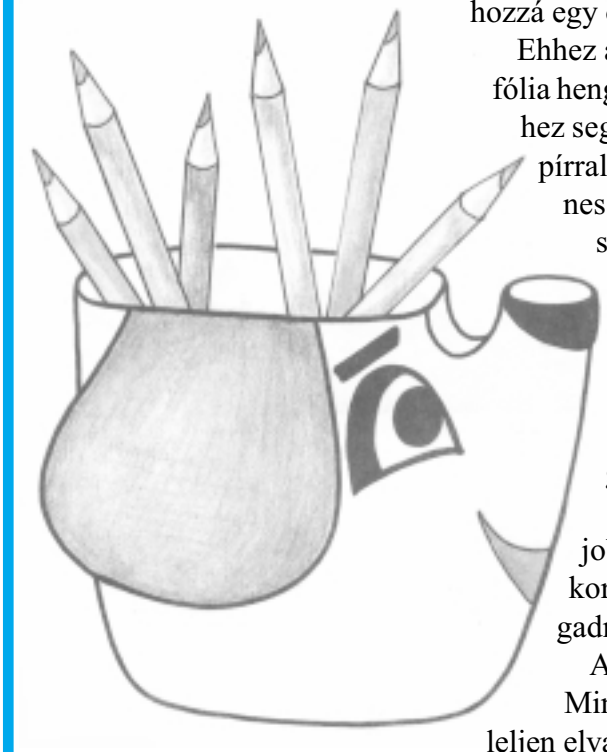

Ne dobd el az elhasznált, rövid színes ceruzákat! Amíg hegyezhető, addig használható. Készíts inkább egy tartót, adunk hozzá egy ötletet!

Ehhez a figurához nem kell más, csak egy folpack vagy alufólia henger teljes hosszúságában. Késsel vágd be a száját, amihez segítséget kérhetsz! Ezután vond be a hengert színes papírral! A figura hátát díszítő mintát másold le, vágd ki színes papírból, és ezt is ragaszd fel! A lábát kartonból készítsd! Vágj négy kis darabot, ollóval fúrj lyukat a kartonra és a hengerre, majd Milton-kapoccsal (más néven szárnyas kapocs) erősítsd fel a lábakat! Szemeket ragaszthatsz, de hurkapálca vagy Milton-kapocs segítségével felerősíthetsz fagyöngyöt is.

Vágj cikcakkollóval keskeny papírcsíkot, és ragaszd a száj belső oldalához! Ez helyettesíti a fogakat.

A tetején ollóval fúrj lyukakat! Először óvatosan jobbra-balra mozgasd az ollót! Mikor már van lyuk, akkor bátrabban tágíthatod megfelelő nagyságúra. Ezt magadnak, de másoknak is elkészítheted ajándékba.

Az ollóval kifúrt lyukakba helyezd a színes ceruzákat! Mindegy, hogy mit formálsz a flakonból, a lényeg: megfeleljen elvárásaidnak. Jelen esetben: ne guruljanak a színes ceruzák szanaszét, ne kelljen keresgélni a tolltartóban, könnyen látható és hozzáférhető legyen.

Készíthetsz például egy kis kutyafejet mintázó ceruzatartót. Ehhez egy olyan flakonra lesz szükséged, aminek füle van. Mindegy, hogy milyen a színe. Ha úgy vágod le, hogy a füléből egy kicsi megmaradjon, máris megvan az orra. A többi mintát már csak színezned, vágnod, ragasztanod kell, és már bele is rakhatod a ceruzákat.

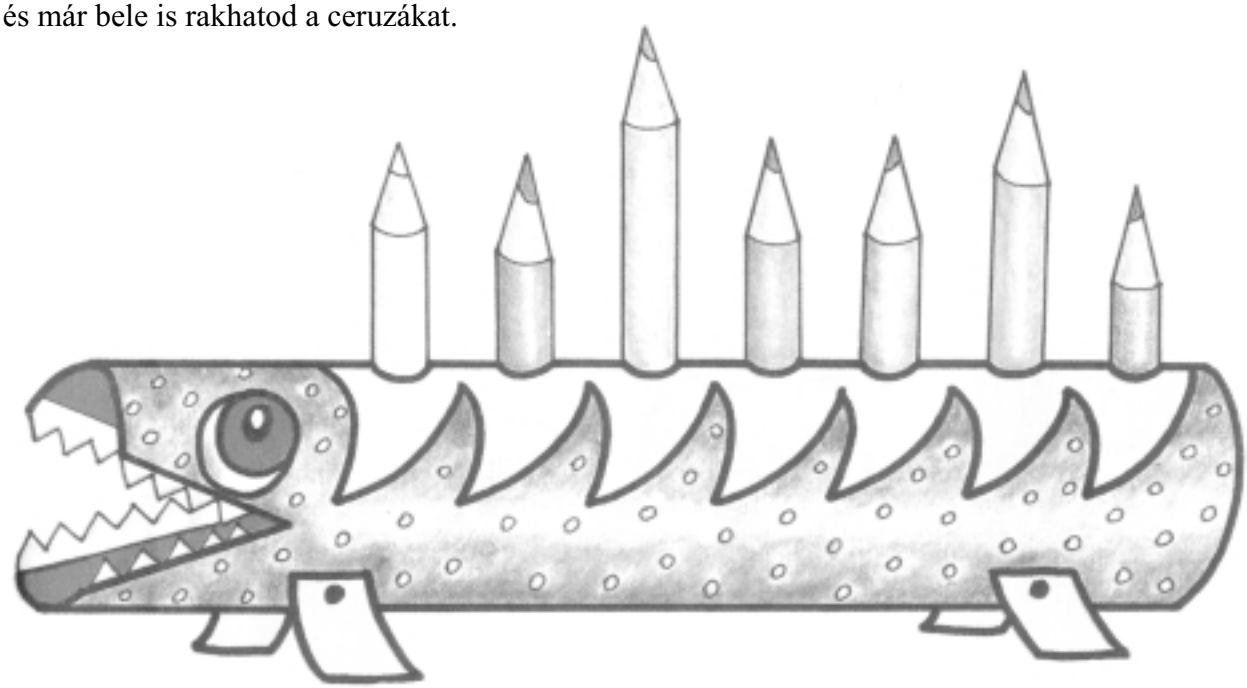

DÖNGICSÉLŐ
ÓVODÁSOK MELLÉKLETE · SZERKESZTI GABÓDA ÉVA

Fazekas Anna

Hímes tojás

Húsvét előtt házról - házra,
kasba, szakajtóba,
tojást szedtem, megfizettem:
egy tojás egy nóta.

Ángyikámtól, bátyáméktól,
harminchármat kaptam,
alig győztem hazavinni
füles kosaramban.

Pirkadattól alkonyatig
violaszín, sárga
virágokat festegettem
húsvéti tojásra.

Egyik hímes, tulipánnal,
rozmaringgal ékes,
másikon meg gerlicepár,
lágy viasztól fényes.

Húsvét hétfőn hét határból
jöttek öntözködni:
– Szagos vízért piros tojást
adsz-e, húgom, Örzsi?

Minden legény kalapjába
egy-egy tojást tettem,
de a legeslegszebbiket
kötőmbe rejtettem.

Piros szív van arra festve,
s két madárka, páros!
Gyere vissza érte, kedves
galambocskám, János!

Kassák Lajos

Itt a tavasz

Vizet hord a csitri lányka,
tűzhelyén meg forr a katlan,
tarkabarka kis szoknyáját
mossa szagos szappanhabban.

Elszédítő táncba várják,
kész is már az indulásra,
lányok hamvas füzérében
szépségének nem lesz mása.

Nyíló rózsa, fürge tánc,
tapossák a puha földet,
aranyhajuk szétbontották,
szép nyakukban száz gyöngy
csönget.

Heje-huja, száll a nóta.
Járjátok a pergő táncot,
lányok, drága csitri lányok,
ennél szebbet ki se látott.

Osvát Erzsébet

Esőcseppek

– Cseppek,
cseppek,
esőcseppek,
hova futtok?
Mért siettek?

– Üzentek a
bokrok, kertek:
szomjasak a
nefelejcsek.

Sietünk,
mert nagyon várnak,
vizet viszünk minden szálnak.

Cseppjeinkben
megfürösztjük.
Kékebb lesz a szemük tőlük.

Locsolóvers

(Népköltés)

Rózsa, rózsa, szép virágszál,
szálló szélben hajladozzál,
napsütésben nyiladozzál,
meglocsollak: illatozzál!

Hol élnek?

Kösd össze a képen látható állatokat lakhelyeikkel. Közülük melyik háziállat?

Nyuszicsalád

Hajtogass össze egy téglalapot harmonikaszerűen, azután rajzold rá az itt látható nyuszit. A rajzot vágd körül, de vigyázz, hogy az oldaluknál és a füleknél egyben maradjon a papír. Ha szétnyitod, egymás mellett állnak a nyuszitestvérek. Szemet, orrot és bajuszt is rajzolhatsz nekik.

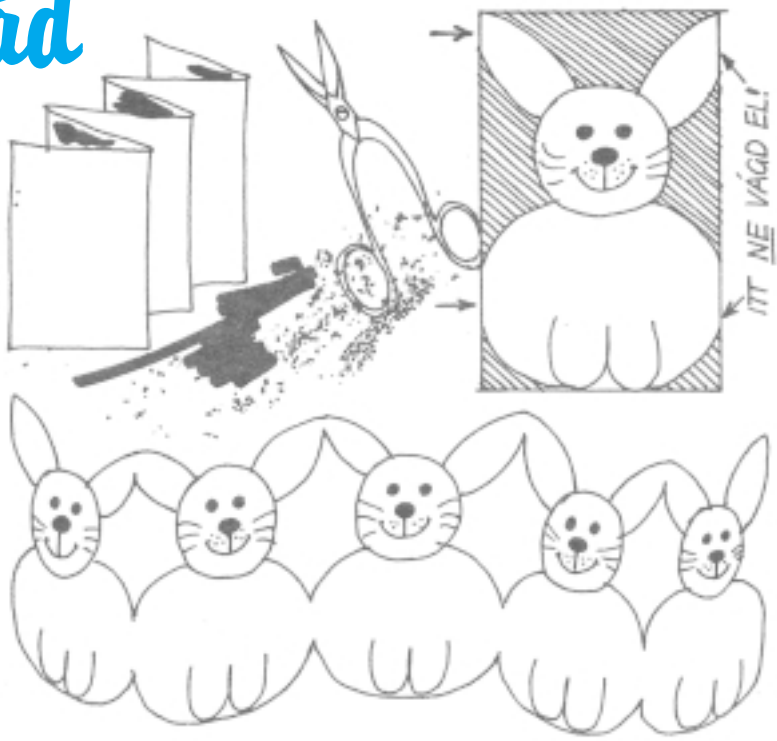

Ünnepi terítés

Az ünnepi asztalon szerepelhet csaknem valamennyi magunk által készített munka. A színes (de egyszínű) asztalterítőre ovális tortapapírokat teszünk, ezekre kerülnek a terítékek. Valamennyi elé egy-egy hímes tojást helyezünk fonott tojástartóban.

Asztalunk közepét barka vagy aranyesőcsokor díszítheti, amelyre a kifújt, szalaggal díszített tojásokat aggatjuk.

A tálra rakott főtt tojásokat a tojásmelegítő tyúkocskák és nyuszik rejtik.

Képes szójáték

Ha a képen látható tárgyak kezdőbetűit helyes sorrendben összeolvasod, a legnagyobb egyházi ünnepünk nevét kapod!

Enyedy György

Tapsi Lajkó tojást fest

Kerek erdő közepén, a Bikkmakk tér 100-ban, kilenc ecset kotorász a festékes tálban. A vén Tapsi Tóbiás – pápaszem az orrán – hímes tojást festeget éppen nagy mogorván. Mellette ül Tapsiné, hű élete párja, s hosszú nyelű ecsetjét zöld festékbe mártja. Ott a hét kis Tapsi is: Karcsi, Marcsi, Jankó, Ircsi, Pircsi, Jutka, Pál. De merre van Lajkó? A sarokban álldogál, kikapott a drága: bajuszt pingált suttyomban egy piros tojásra.

Ezért olyan haragos a vén Tapsi képe, ezért néz oly komoran a csemetéjére.

No, és Lajkó mit csinál? Restelli a dolgot? Egy csöppet sem. Magában ilyesmiket mormog: „Sokkal szebb úgy – bajusszal. Csak a vak nem látja. Kitalálok valamit, s tessék, ez a hála! Az erdőben sok a nyúl, de Lajkó csak egy van…”

S addig töri a fejét, míg egyszer csak felrikkant:

– Megvan!!!

– Megvan? Nocsak! Mi van meg? – horkan fel az apja. És a festést mindenki nyomban abbahagyja.

– Semmi, semmi – dadogja megszeppenve Lajkó, s a kakukkos órán éppen felpattant az ajtó, kiugrik a csöpp kakukk, s fennhangon jelenti: éjfélre jár, ilyenkor ágyban kell már lenni.

– Térjünk nyugovóra hát – dörmög Tapsi bácsi. – Öt perc múlva senkit sem akarok fent látni!

A lurkóknak több se kell, sietnek az ágyba: jó meleg a takaró, jó puha a párna. Tapsi úr is lepihen, eloltja a lámpát, s öt perc múlva alussza az igazak álmát. Szundít a hét Tapsi is: Karcsi, Marcsi, Jankó, Ircsi, Pircsi, Jutka, Pál. De mit csinál Lajkó?

A tornácon üldögél, ecset a kezében, s tojásokat festeget őkelme serényen. S ahogy gyűl a sok tojás: tarka, világoskék, Lajkón is, mi tagadás, egyre több a festék. Tulipiros a füle, tengerzöld a bajsza, sárga az orra hegye, hupikék a farka.

Pirkadatkor arra száll egy huncut kis szajkó, s így szól:

- Melyik a tojás, és melyik a Lajkó?

Játékkészítés – felfedezés

Készíthetsz olyan játékokat, eszközöket, melyekkel további játék, kísérletezés közben érdekes jelenségeket fedezhetsz fel.

Megfigyelted, hogy az őszi falevelek hogyan lebegnek a szélben? Gondolkoztál azon, hogy a repülőgép vagy a belőle ejtőernyővel kiugró ember miért nem zuhan le?

Ha elkészíted a szélkereket, a tollaslabdát, az ejtőernyőt, nemcsak jól szórakozol, hanem választ kaphatsz ezekre a kérdésekre is.

Szélkerék

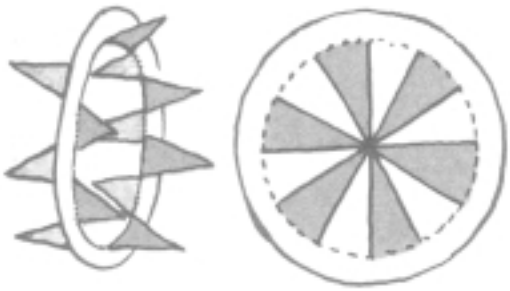

Vastag kartonból vágj egy kb. 10 cm sugarú kört. A középpontjától rajzolj egy másik, 8 cm sugarút, s ezt a belső kört oszd 12 egyenlő részre. A középpontból kiindulva a 12 vonal mentén vágd be a kartont egészen a belső kör határáig. Ha ezzel elkészültél, jobbra-balra hajtsd szét a szeleteket úgy, ahogy a rajzon látod, s ha fúj a szél, ki is próbálhatod a szélkereket.

Ejtőernyő

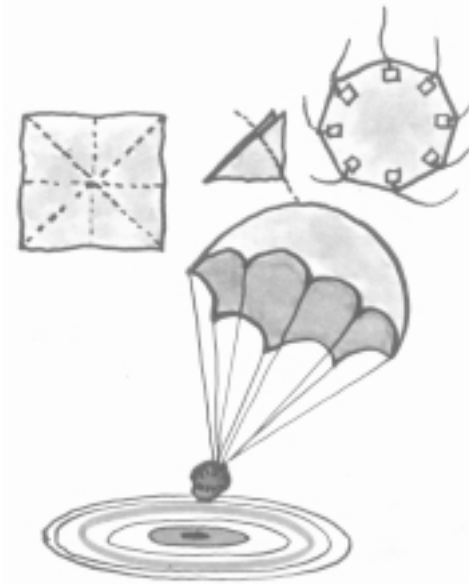

Vékony selyem, nejlonzacskódarab vagy selyempapír, fonal, Cellux és gyurma szükséges az elkészítéséhez. A négyszögletes anyagot a rajzon látható módon hajtogasd és vágd nyolcszögletűre. Minden sarkába Cellux ragasztóval rögzítsd a fonalat, melyeket egy közös végpontban össze kell csomózni és gyurmanehezékkel ellátni. A csomó ejtőernyőtől való távolságát és a nehezék súlyát nem áruljuk el, próbálgatással válaszd ki a legmegfelelőbb méreteket.

Az ejtőernyőt összehajtva, feldobva próbáld ki. Érdekes játékot, „célba ugratást” is rendezhettek vele. Az ér el több pontot, akinek az ejtőernyője minél magasabb pontszámmal jelölt célkörsávba esik.

Tollaslabda

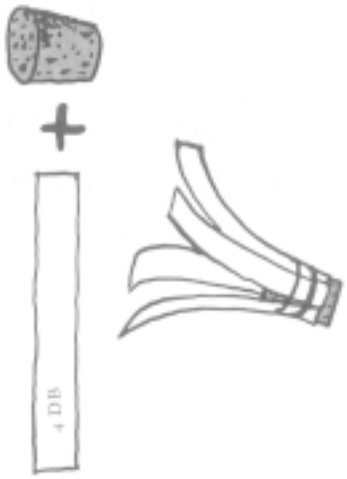

Tollaslabdát dugóból és papírból készíthetsz. Vágj 4 db 15 cm hosszú papírcsíkot, majd a dugót forgatva, ragaszd a csíkokat a dugó felületére, s még befőttesgumival is erősítsd a leragasztott papírcsíkokat a dugóra. Tollaslabdád teremben és szabadban is jó játékszer.

Vágódeszkát vagy gyurmatáblát használhatsz ütőnek.